

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1901. ÉV ÁPRILIS HÓ 23—24-ÉN

SÁROSPATAKON TARTOTT

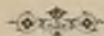
TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

HÉZSER EMIL

tályai lelkész. egyházmegyei papi főjegyző.

1901.

SIMON JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA SZERENCSEN.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1901. év április hó 23—24. napjain
Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

*Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1901. április hó 23—24. napjain Sárospatakon **Keresztury József** esperes és **Szinyey Gerzson** helyettes gondnok elnöklete alatt tartotta meg tavaszi közgyűlését.*

Jelen voltak:

Zombory Gedő, Geesey Péter, Tóth Lajos, Kónya Endre, Bálint Dezső, Páricsy József egyházi, — Meczner András, Kóczán Miklós világi tanácsbírák. Hézszer Emil egyházi fő-, Ölbey János, Zitás Bertalan egyházi aljegyzők; Vitányi Bertalan világi fő- és dr. Finkey Ferencz világi aljegyzők. Abaházy József, Bartha József, Czike Ferencz, Erdélyi József, Farkas Lajos, Hazay Béla, Kertész István, ifj. Keresztury József, Köröskényi István, Máthé Gyula, Nagy Károly, Olajos Pál, Órás Kálmán, Pálóczy József, Sallay Sándor, Sarkady Antal, Szánthó István, Szöllösy József, Tóth Ferencz rendes, — Danyi József, Geese I. segédlelkészek. Radácsy György, dr. Tüdös István, acad. tanárok. Buza János sárospataki, Csécsi Nagy Pál vámosujfalusi Konkoly Károly a visi egyház képviselői. Gérecz Károly tanító,

I. Keresztury József esperes buzgó imádságban kérvén Istennek segítő kegyelmét és áldását közgyűlésünk nagyfontosságú ügyeire és azoknak evangéliumi reformált egyházunkat építő elintézésére s ezután jelentette, hogy Meczner Béla gondnokunk betegsége miatt nem jelenhetett meg közgyűlésünkön, felhívja Szinyey Gerzsont mint legidősebb tanácsbíró, hogy a társelnöki széket foglalja el.

Szinyey Gerzson a lörvényes gyakorlatnak megfelelőleg az elnöki széket elfoglalván, legöszintébb sajnálatának ad kifejezést szeretve tisztelt gondnokunk betegsége felett s inditványozza, hogy az egyházmegye mélyen érzett részvétének, — s amennyiben pedig ma reggel arról értesült, hogy gondnokunk állapotában örvendetes javulás állott be — e felett érzett örömének, — egyházmegyénk Budapesten gyógykezelés alatt álló gondnokához intézendő táviratban — adjon kifejezést; az elhangzott inditványt egyházmegyénk benső örömmel tette magáévá, s a gyűlés folyama alatt a következő táviratot intézte gondnokunkhoz : „Egyházmegyei közgyűlésünk midön öszinte sajnálattal nélkülozi Nagyságodat tanácskozásainknál, más részről a legnagyobb örömmel értesült a Nagyságod egészségének helyre állítását czélzó műtét szerencsés lefolyásáról s ez alkalomból forró szivvel óhajtja drága egészségének mielőbbi teljes helyreállítását.“

2. Esperes ur felolvassa az elmúlt egyházi év főbb mozzanatait feltüntető jelentését : s ez egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határozottatott. A jelentés következőleg hangzik:

Nagyitiszteltü Egyházmegyei Közgyűlés !

A mai nappal nem egy év, hanem egy század is lezáródik egyházi életünkre nézve. Minő volt a mult század ? mi befolyást gyakoroltak reánk eseményei ? mi tevékenységet fejtett ki hitfelekezetünk kül- és belszervezetét illetőleg ? oly kérdések ezek, melyekre bár szives örömmel óhajtanám is megadni a feleletet, több okból nem tehetem. Általánosságban a küzdelem századának nevezem s ev. ref. egyházunk története megírójára bízom, minő jelzöt használjon.

Felügyelői állásomból kifolyó észzeleteim és az egyházlátogatói jelentések folytán minden nagyítás nélkül s teljes határozottsággal jelentem, hogy lelkészeink a gondviselés által számukra kijelölt helyeken dicséretes éberséggel állottak ört. Az evangyéliom igéinek tisztán s minden emberi toldaléktól menten

való hirdetése által igyekeztek megmenteni a lelkeket az eltévelyedéstől, A lelkészi szent cselekvényeket hiven teljesítették s a hiterősítést ünnepélyesen végezték. Az egyházfegyelmet törvényeink szerint s oly tapintattal gyakorolták, hogy e tekintetben panasz vagy felebbezés nem adatott be. Azon életelelenség a bizalom és atyafiságos együvértartozandóság azon felemelő érzete, melyet én óhajtok, nincs ugyan még meg teljes mértékben a lelkészi testület körében, de a már is mutatkozó jelekből ítélve, az okok megszűntével ez is létre fog jönni.

Egyházi életünk erkölcsi és anyagi felvirágzásának szép munkájában elismerést érdemlőleg vesznek részt idősebb tanítóink és előkönyörgőink közül is négyen, kik teljes odaadás és önfeláldozással működnek az Ur szőlőjében. Hasson buzdítólag e nyilatkozatom azon 3—4 ifju tanítónkra, kikről felteszem hogy jövőben ők is kartársaik példáját fogják követni.

A vallásügyi törvények rossz hatása nem látszik még eddig gyülekezeteink körében. Sehonnán sem értesültem arról, hogy hitőkben ingadozók találatnának, vagy álapostolok mutatkoztak volna. Híveink a nagy egyházi teher mellett is türelemmel igyekeztek eleget tenni kötelezettségüknek. Hat ízben voltam kénytelen kisebb-nagyobb összeg behajtása végett igénybe venni a polgári hatóság közreműködését. Egyetlen értelmiséghez — tartozó — egyházttag van olyan egyházmegyénkben, ki évi 24 kor. egyházi adójából 9 éven át csak 58 koronát fizetvén be, még 158 koronával van hátralékban. Ez ügyállásról már f. hó 14-én megkaptam a hivatalos értesítést, de csak e. megyei ügyészünk véleménye meghallgatása után szándékozom a szükséges lépéseket megtenni. Kivált vegyes vallásu gyülekezeteink körében ma is fenn van egy pár, elveinkkel ellenkező szokás gyakorlása, de a tulajdonképeni vallásos buzgóság nem csökkent és általánosságban véve példásnak jelezhető.

Belhivatelnokaink egymás között és híveikkel szép egyetértés és békességben élnek. Egy helyt van a lelkész és tanító között feszült viszony, mely csak törvényszerű eljárás folytán leendő megszüntethető.

Már őszi gyűlésünk alkalmával bejelentettem és az e. ker.

elé is felterjesztettük a v.-ujfalui és b.-halászi lelkész elhunytát E két egyházban csak kevés időre volt s. lelkész berendelhető s a lelkészi teendőket az ó-liszikai, b.-olaszi sárospataki lelkészek végezték és a főiskolai lelkész is több ízben szolgáltatta ki az uri sz. vacsorát. E szivességükért fogadják elismerésünk és hálás köszönetünket. És erre valóban méltók, mivel segédkezésök nélkül a hívek lelki szükséglete nem lett volna kellő időben kielégíthető. A nevezett két egyház már megválasztotta lelkészeit s várja a nt. e. m. helybenhagyását és a választás megerősítését.

Fájdalommal kell jelentenem, hogy tanítóink egyik jelese Bartha János s.-kesznyétemi tanító a múlt évi szept. hó közepén elhalt s benne a tanítói testület képviselőjét is elveszítvén, helye ez alkalommal leendő betöltendő. Borcsik Gábor agárdi és Ablonczy László karádi tanító állásáról lemondott. Tanítóink nincs mindenütt és sok helyen vagy oklevél nélküli egyén vagy a lelkész tanít. Ez állapot megváltozása mindaddig nem remélhető, míg az állami és felekezeti tanítók helyzetében fennálló különbség meg nem szűnik. A tanügy állásáról tanügyi bizottságunk elnöke lesz szíves kimerítő felvilágosítást nyújtani.

A tettekben nyilvánuló áldozatkészségnek bizonyítéka azon 22,896 kor. 76 fill., mely önkéntes adakozás folytán különböző czímen a múlt évben egyházaink pénztárába befolyt. Ez részletesen e. kerületünk jkvében leendő feltüntetve, de nem hagyhatom felemlítés nélkül, hogy Kóczán Miklós tanácsbíró ur neje szül. Nagyréli Darvas Róza urnő Gesztelyben 1000 koronát volt kegyes megajánlani a hívek által önkéntes adakozás útján összerakosgatott és az énekkar adományával 1650 koronát kitevő orgona-alaphoz.

Gondnokaink bevettek 159.777 kor. 17 fillért, kiadtak 127.587 kor. 95 fillért, maradvány 32.189 kor. 22 fillér. A bevétel 18.245 kor. 77 fill. a maradvány pedig 11.834 kor. 66 fillérrel mulja felül az előző évit. Építkezésre fordított 47.505 kor. 14 fillér s így 11.707 korona 14 fillérrel több, mint a múlt évben. Nagyobb építkezés történt Gesztelyben, hol a régi templom helyett egészen új építettett és Ág-Csernőben,

hol a félig meghagyott falazatra emeltetett s toronynyal diszesen ellátatott aránylag csekély 7200 kor. költséggel a templom és Ölbey János s Bacskay Károly lelkésztársaim közreműködésével a múlt év okt. havában ünnepélyesen köszhasználatra is bocsátatott, Meg kell itt emlékezni a b.-vécsi társegyházzól is, hol 360 kor. értékben diszes harang öntetett, mivel jól esett látnom azon örömet, mely a harang felett Máthé Gyula lelkésztársam által tartott beszéd alatt a hívek arczáról tükröződött ama tudat folytán, hogy ők legalább ennyit tettek a közöttük tartatni szokott istentisztelet ünnepélyesbitése végett. Tőkepénz van az alapítványokkal 203,754 kor. 34 fill., több az előző évinél 28.752 kor. 64 fillérral. Összes teher 97000 kor. s így 24944 koronával több az előző évinél.

A közalapba fizetett 1900-ra egyházmegyénk 3010 kor. 58 fillért s azt folyó év febr. 6-án hiánytalanul elküldtem a földhitel-intézethez, de az ugyanakkor Kolozsvárra áttett főtabella még nem érkezvén vissza csak az 1899-ik évit mutathatom be s tehetem levéltárunkba.

A lelkészi fizetés kiegészítése céljából régen megindított munkálatnak még ma sincs vége. Az a minutiáig menő sokféle követelés, melynek csak egyetlen lelkészség érdekében is meg kell felelni, leirhatatlan. Ma ennyi vagy annyiban van megállapítva a kiegészítő összeg s néhány nap multán már kevesebbről szól a leirat és harmadszor sem jól van. Ma kap a lelkész vagy özvegy bizonyos összeget s kevés idő múlva fizettesd vissza vele esperes, mert majd 1—2 év telével vagy sohasem fog annyit kapni és a kis összeget még pótolod postaköltséggel s kezd az egészet előről. Még több lelkész congruája nincs végleg megállapítva s a káplántartási díj fölött teljes sötétség uralkodik. Kiosztatott congrua czímen 1899. és 1900-ra 24,932 kor. Ez év első negyedére 3012 kor. 89 fillér 35 lelkész között.

Az e. kerülettől több czímen érkezelt 2148 kor. 66 fill. segélypénz a bizottságunk által tett intézkedés szerint kiosztatott; a lelkész özvegyek és árvák orsz. gyámintári járuléka kiadatott és a nyugtákat rendeltetési helyökre juttattam, valamint

a konventtől nyert 1275 kor. segélylyel is a fentihez hasonlóan jártam el.

Érkezett hivatalomhoz 538 beadvány s intézkedtem 866 izben a személyesen jelentkezőkkel való eljáráson kívül s minden hatáskörömbe eső ügyet kellő időben igyekeztem lebonyolítani.

A legszükségesebbekre szorítkozó évi jelentésem után magamat a közgyűlés jóindulatába ajánlva a gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

3. Dr. Kovács Gábor e. megyei világi jegyző és Debreczeni Bertalan tanácsbíró

igazolt elmaradása tudomásul vétetik.

4. Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyész sokoldalú elfoglaltságára s gyengélkedésére való hivatkozással ezen állásáról leköszönését jelenti be.

Egyházmegyei közgyűlés a legőszintébb sajnálattal értesül sok éven át tevékeny és fáradhatatlan ügyészenek ezen hivataltól való megválásáról s a midőn e téren szerzett kiváló érdemeinek elismerésével az ügyészi állástól felmenti, óhajtja és reméli, hogy mint egyh. megyei tanácsbíró ev. ref. egyházunk közboldogulásának érdekében tanácskozásainkon mielőbb és a legjobb egészségben résztvehessen.

5. A képviselők megbízó levelei felolvasottnak tekintetvén, azok, ennek alapján, igazoltattak.

6. Folyó évi május hó 7-én és a következő napjain megtartandó egyházkerületi közgyűlésre megválasztattak:

Egyházi részről: Kónya András, Bálint Dezső, Páricsy József, világi részről: Meczner András, Kóczán Miklós, Miklós Béla.

7. Elnöklő esperes jelenti, hogy néhai Bartha János halála következtében tanítótestületi képviselő választása vált szükségessé.

E. m. közgyűlés a legőszintébb sajnálattal érte-

sül Bartha János sajkókesznyéteni tanító elhunytáról, az 50 éven át hűséges és fáradhatlan tevékenységű tanfőúr érdemeit jegyzőkönyvében örökíti meg. A tanítói testületet pedig felhívja, hogy képviselőjére adandó szavazatát őszi közgyűlésünkig az esperesi hivatalhoz küldje be.

8. A tanítói testületnek az egyházkerületen leendő képviseltetésével

Gérecz Károly bizatott meg.

9. Esperes jelenti, hogy Meczner Béla szeretett gondnokunk betegsége miatt egyh. kerületi közgyűlésünkön sem jelenhet meg.

E. m. közgyűlés gondnokunk helyettesítésével Szinyey Gerzson tanácsbíró bizza meg.

10. Esperes ur jelenti, hogy a bodroghalászi egyház Kertész István volt sz.-bagosi lelkészt egyhangulag, a vámosujfalusi egyház pedig Köröskényi István volt bési lelkészt szintén egyhangulag lelkészül választotta.

Miután a választások szabályszerűen mentek végbe s ellenük fölszólalás nem történt, s miután Kertész István lelkész jelenti: hogy közte és az elhunyt lelkész özvegye közt a kegyeleti év jövedelmére nézve írásbeli egyezség jött létre, erre való tekintetből úgy Kertész István, mint Köröskényi István lelkészi hivatalába megerősítettik.

11. Őszi e. ker. közgyűlés 19. sz. jkvi pontjában utasítással adta az egyházmegyéknek, hogy a felsőborsodi egyházmegye közgyűlése által az egyházkerület megbízása folytán készített „*Egyházközségi fegyelmi szabályzat*“-ot vegyék beható tárgyalás alá, reá vonatkozó észrevételeiket adják be a legközelebbi tavaszi közgyűlésre.

Egyh. megyei közgyűlésünk midőn ebbeli megbízásának elegendő tesz, elsősorban is örvendetes jelenségnek tekintti, hogy azon a téren, melyet az egyházi élet vezetői a XIX. században teljesen elhanyagoltak,

— t. i. a hívek valláserkölcsei életének szemmeltartása — szintén megmozdult az élet, minek bizonyosága az előttünk lévő fegyelmi szabályzat. Erre vonatkozó észrevételeink a következők:

Az első szakaszban nem találó kifejezés a „reformátusöntudat“, a népnyelve és a közhasználat csak „kálvinista“ ön-tudatot és önérzetet ismer. A nép számára lévén e szabályzat — jórésztben — alkotva, beszéljünk vele és hozzá a maga nyelvén.

A második szakasz f) pontja nem világos; az előbbi pontokban ki van fejezve, hogy a fegyelmi büntetések miként hajtassanak végre, ebben pedig csak ennyit mond: „*Esperesi közhírré tétel az egyházmegyében*“, de hogy a közhírré tétel gyülekezet vagy presbyterium előtt történjék-e? arról mélységesen hallgat. Ezt a mulasztást a 4-ik szakasz 2-ik pontjának utolsó sorában pótolja, kifejezvé, hogy a lelkész a presbyteri gyűlésben az ilyenek nevét tartozik felolvasni. Ámde e mulasztás ilyen correcturával ellátva logikai hibává alakul át, mert ha a harmadfoku büntetés végrehajtása t. i. a feddő ítélet kihirdetése a templomban a gyülekezet előtt történik, a hatodik, vagyis legmagasabb foku büntetés végrehajtását nem szabad egy szűkebb és alsóbbrendű fórum elé tenni. Védekezésül nem fogadható el az, hogy számos eklézsiában történvén a kihirdetés, ebben a széleskörű közhírrétételben benne van a büntetési fokozat még akkor is, ha az a presbyterium körében hajtatik végre. Nem! Ez a 6-ik pont ily alakjában, így értelmezve a büntetés mérvének nem fokozása, hanem lefokozása. Közludomásu tény, hogy a mi népünk önérzetét sokkal erősebben bántja az, ha tiz ismerőse előtt dorgáljuk meg, mintha ezer előtte ismeretlen egyénnek hozzuk tudomására az ő bollaását. Az f) ponthoz következő módosítási javaslatot adjuk be: „*Esperesi közhírrététel kihirdetve vasárnap a templomban a gyülekezet előtt*“.

A 3-ik szakaszba a fegyelmi esetek első pontja alá a negyedik helyre beveendő: „*a presbyteri gyűlésekről való többszöri indokolatlan elmaradás.*“ Ugyanezen szakasz 2-ik pontja alatt a hitelveinkkel ellenkező szokások részletezése után odavetett „*stb.*“ kihagyandó, amennyiben ez önkényes belemagyarázásokra is alkalmat adhatna, és mert törvényben, szabályrendeletben ennek a szónak nincs helye. Ugyanezen pontban a sorrend is megfordítandó, mivel a legerősebb vétségek utóljára, a kevésbé súlyosak az elejére kerültek.

A 4-ik szakasz utolsó pontja a „*házassági eset*“ egyházi megáldatásának elmulasztásáról van említés. Ez hibás szövegezés, mert gyakran megtörténik ugyan, hogy a házasságra lépés „*eset*“-et képez, de törvényben csak „*házassági szövetség*“-ről lehet szó.

Ugyan ezen szakaszban a közgyűlés és presbyterium együttesen mint végrehajló hatóság szerepel. Ez ellenkezik a zsinati törvények szellemével, mert az egyházközségi biróság jogköre a közgyűlésre is átruházatik, miért is ez a mondat: „*és a közgyűlés ajánlatára*“ kihagyandó. Különben is az utolsópont rémséges magyarsággal van összeállítva, egészen újból dolgozandó ki.

Az 5-ik szakasz oly fegyelmi büntetésről is tesz említést, mely a büntetések kiszabásáról szóló szakaszban nincs felemlítve, ez: „*a választói jogtól való megfosztás.*“ Ha itt ez megmarad, az észszerűség követeli, hogy a 4-ik szakasz d) pontja megfelelő módosításnak legyen alávetve s ez így hangozzék: „*Hivataltól vagy szolgálattól vagy választói jogtól való megfosztás.*“

Ugyanezen szakaszban kiviláglik, hogy „a fegyelmi büntetések utolsó kikezdésébe tévedésből kerülhetett ez a szó: „a közgyűlés ajánlatára“, mert csak a negyed és ötödfoku büntetések ellen van megengedve, a közgyűléshez való fellebbezés, a miből kétség-

telen. hogy a hatodfoku büntetés kimondása és végrehajtása feletti intézkedés kizárólag a presbyterium, nem pedig a presbyterium és közgyűlés együttes jogköréhez tartozik.

Egyebekben a javaslat célzatát és indokolását helyesnek tartjuk s magunkévá tesszük.

12. Őszi e. ker. közgyűlés 87. sz. jkvi pontjában, utasította az egyházmegyét, hogy az ugyanazon jkvbe függelék gyanánt csatolt „vagyonkezelési szabályzat“-ot vegye elbírálás alá. Ezen rendelkezéshez képest Hézsér Emil főjegyző bizatott meg azzal, hogy a javaslatot tanulmány tárgyává tevén, véleményes jelentését egyházmegyei közgyűlésünkhöz terjeszsze be; nevezett megbízott a következőkben adja elő bírálati megjegyzéseit:

Az I. és III. számú minta a zsinati törvények rendelkezésének felel meg, amennyiben az minden egyházra nézve kötelezőleg kimondja, hogy az egyházak ingó és ingatlan vagyonai leltárilag nyilvántartassanak s az évi költségelőirányzat megkészítését is elrendeli. Az I. számú vagyonkönyv elfogadható. A példa gyanánt felvett bejegyzések nem egészen helyesek, mert ez a vagyon leltárát foglalván magában, minden ingóság — mely értéket képvisel — pld. urasztali készletek darabonként és a tárgy részletes leírásával vezetendő be. Szükséges ez az eljárás azért is, mert a biztosító társulatok tüzkár elleni biztosításra csakis oly esetben fogadják el az efféle ingóságokat, ha azok tüzetesen körül vannak írva; elidegenítés esetén is csak ez eljárás alapján nyomozható ki.

A II. sz. minta az állandó évi szükségletet mutatja ki. Fellelleges munka. Az évi költségvetésnek az állandó szükségletet is magába kell foglalnia, tehát ezt külön kimutatni szükségtelen.

A IV/A. és IV/B. minta nincs egymással összhangban. Az adó főkönyvben ugyanis rendes egyházi pénzdó, domesticai járulék és tanítói nyugdíjpótlék számára külön-külön rovat van a „Tartozás“ lapján; de a „Lerovás“ lapján a három néven álló adó egy rovatba vezetendő be, a gondnoki naplóba pedig mindennemű adó egy rovatba kerül. Mind a két minta kom-

plikált, falu helyen egyáltalán keresztülvihetetlen. Pld. az adó-főkönyvnek 23 főrova van; melyik kurátor lesz képes arra, hogy minden adótételt a megfelelő rovatba könyveljen el? pedig csak egy kis helyesere kell a számokban és kész a zavar. Kétségtelenül nagy szükség van úgy adó-főkönyvre mint adó-naplóra, de oly világos, könnyen megérthető és áttekinthető mintára, hogy a falusi gondnokok is boldoguljanak vele.

Az V/A. és V/B. minta egészen felesleges. Közpénztári főkönyv és napló előirányzott bevételekkel és előirányzaton kívüli kiadásokkal az állami számvitelben helyet foglalhat, de a mi egyházaink szegényes háztartásában nevetséges színben tűnnék fel ilyen tekintélyes és nagyhangzású rubrikákkal ellátott főkönyv és napló. Különbö is a IV/A. és IV/B. minta mellett a nagy költségvetéssel dolgozó egyházakban is mellőzhető ez, mert annak rovatai közt is fellalálható mindaz, a mi itt bejegyezve van, azzal a lényegtelen különbséggel, hogy a IV. minta önállólag nem tünteti fel, hogy mennyi az előirányzott és nem előirányzott kiadás és bevétel. Elvitázhatlan dolog azonban, hogy amennyiben ezen minta is a zsinati törvény abbéli rendelkezésének kíván eleget tenni, hogy minden egyház köteles a „*rendes költségelőirányzat*“ és „*rendkívüli költségelőirányzat*“ *szükségleti és fedezeti* tételeit s vagyonmérlegét évenként összeállítani és megkészíteni; — ennyiben figyelemre méltó, de sokkal egyszerűbb s könnyebben érthető: *ha a jelzett címek alatt minden rovatozás nélkül felsoroljuk a szükségleti és fedezeti tételeket.*

A vagyonmérleg (VI. sz. minta) szintén a törvény intézkedésén alapszik — tervezett alakjában elfogadható. A „szabályrendelet“ nagyon szép munka, világos magyarázó.

Az összes minták közül csakis a II. számú látszik feleslegesnek, — de a nagyobb egyházközségekben ez is felette szükséges, már csak abból a szempontból is, hogy a pénztáros előtt nyilvántartásban legyen, hogy mily czímen mennyit lehet és

I., III. sz. változatlanul elfogadható. A IV/A., IV/B. egyszerűsítendő. Az V/A. külön rovatozás nélkül a III. sz. mintába bevehető, az V/B. pedig a IV/B. mintába olvadhat be. Miu-

tán a kidolgozott tervezet a zsinati törvénynek papíron lévő, de a valóságban soha és talán sehol nem teljesített rendelkezéseit kívánja életbe léptetni, méltánylást és elismerést érdemel a kezdeményezés s kívánatos, hogy a felmerült nehézségek és aggályok elosztatásával a zsinati törvény 242—244. §-ainak — könnyen áttekinthető eljárási módozatok mellett — érvény szereztessék.

Egyh. m. közgyűlésünk a beterjesztett munkálat alapján méltánylással és elismeréssel adózik a felsőzempléni egyházmegye abbéli törekvésének és kezdeményezésének, hogy a zsinati törvény 242—244. §-ainak rendelkezéseit kívánja életbe léptettetni; de miután meggyőződött arról, hogy az új vagyonkezelési eljárással gondnokaink és lelkészeink vállára oly teher nehezednék, mely a kívánt eredménnyel nem volna arányban. S miután jelenlegi vagyonkezelési szabályzatában és eljárásában kellő biztosítékot lát arra nézve, hogy egyházaink vagyona kellő nyilvántartásban és kezelésben részesüljön, a tervezett javaslatot tisztelettel félretétetni véleményezi.

13. Megyaszói egyház bemutatja templom és iskola építési tervezetet, mely a műemlékek országos építészeti bizottsága által készítettett.

Jóváhagyatott, utasítatik a presbyterium, hogy a költségvetést az esperesi hivatalhoz utólagosan terjessze fel.

11. Zitás Bertalan egyházmegyei dékán, nyugták s ellen nyugtákkal kellőleg felszerelt számadásait beterjeszti.

Ezek szerint az alsózempléni egyházmegye öt járásának egyházlátogatóitól az egyházkerületi pénztár részére bevett 4979 korona 36 fillért, ebből az egyházkerületi pénztárba befizetett 4970 kor. 36 fillért.

Az egyházkerületi pénztárból a lelkész és tanítói özvegyek között leendő kiosztás végett: átvett 3622 kor. 36 fill. kiadott 3622 kor. 36 fillért.

Egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett számadást

minden egyes tételében igazoltnak és helyesnek találván a bejegyzett adatokra vonatkozólag a további számadás terhe alól felmenti.

15. Tóth Lajos tanácsbíró, egyházmegyei pénztáros számadásáról Keresztury József esperes, Szinyey Gerzson, Bálint Dezső és Kónya András tanácsbírák mint számvizsgáló bizottsági tagok a következő jelentést terjesztik elő :

1. 1900. év decz. 31-én a pénztárnok kimutatása szerint:

Bevétel : 3466 kor. 3 fil.

Kiadás : 3026 „ 86 „

Pénztári maradvány 430 kor. 19 fil.

2. Kihelyezett tőke : 7000 korona. Ehből 14 darab kötvényen van elhelyezve 4700 korona a sárospataki pénztárban 2300 korona.

3. Miklós Béla alapítványa a sárospataki takarékpénztárban 1000 korona.

4. Kis Albert béli-ferenczi szomatori egyházat illető alapítvány 200 korona.

Egyházmegyei közgyűlés miután a bizottság a számadást tételről-tételre megvizsgálta s azt minden pontjában helyesen vezetettnek és igazoltnak találta, az elismerés kifejezése mellett a bejegyzett tételekre vonatkozólag a felmentvényt az egyházmegye pénztárosának megadja.

16. Took Gyula okleveles tanító okmányait bemutatván.

A hivatalos eskü letétele után a tarczali ev. ref. egyház tanítói hivatalában megerősítettett.

17. Debreczeni Bertalan egyh. megyei ügyész heterjesztett átiratában tudatja, hogy a jegyzőkönyvileg hozzá utalt ügyeknek mikénti állásáról egészségi állapota miatt ezuttal nem adhat jelentést.

E. m. közgyűlésünk a scontroban lévő ügyésznek átadott ügyeket a jelentés beérkezéséig függőben tartja.

18. Tóth Lajos és Szinyei Gerzson tanácsbírák a múlt

évi őszi közgyűlésünk 33. sz. jkvi pontjával a *szerencsi egyház* adóhátralék ügyének rendezésére a helyszínére kiküldetvén, eljárásukról betérjesztik jelentésüket. E jelentés szerint az 1899. év végével, a szerencsi egyházban 220 hátralékos volt a presbyterium kimutatása szerint egyházi adóhátralék 1182 frt. 52 kr. iskolai adóhátralék 1270 frt. 27 kr. összesen 2452 frt. 79 kr. Ez összegből a küldöttség megállapítása szerint befolyt 675 frt. 59 kr, Behajtható hátralék 996 frt. 65 kr, Be nem hajtható s ezért törlendő 633 frt. 08 kr. E három rovat összege: 2305 frt. 32 kr. nem egyezik a presbyterium kimutatásával, ennek okát azonban a kiküldöttek nem tudták megállapítani.

A tetemes adóhátralék okául a kiküldöttek leginkább a behajtás könnyed, illetőleg hanyag voltát, a méltánytalan adókulesot, sok egyházttag — részint ismert, részint ismeretlen helyre való eltávozását, elhalálozását vagy vagyontalaná lételetét állapították meg. A behajtás 1900. január 1-től indult meg pontosabban és erélyesebben a városi főbíró, Molnár István presbyter fellépése folytán. A további teendőkre nézve a küldöttség következő utasításokat adta a presbyteriumnak ;

1. Mindkét nemű egyházi adót jövőre méltányosabb kules alapján igyekezzenek kivetni. 2. A hátralékokat a polgári hatóság útján az év végéig (1901) okvetlenül hajtsák be. 3. A f. évi egyházi és iskolai adó külön számitandó el. 4. városból eltávozottak kiknek tartozása behajthatónak látszik, a szerencsi főszolgabíró útján felhivandók tartozások kifizetésére. 5. A törlésbe hozottak tartozásai azonnal törlendők. A küldöttség ez utasítások foganatosítása végett az összes hátralékosok névsorát 4 csoportba osztva átadta a presbyteriumnak, megemlíté, hogy újabb és behatóbb vizsgálat egyes egyházttagok hátralékának törlését tenné szükségessé, ezt a presbyterium többsége eszközölheti.

A kiküldöttek jelentése helyeslőleg tudomásul vétetik s fáradságos munkájukért az egyházmegyei közgyűlés köszönetét fejezi ki.

19. A *szerencsi* iskolaügyre nézve olvastatott az egyházlátogatóság, valamint Igaz József r. lelkész jelentése, továbbá Kovács Gábor e. m. aljegyző véleményes előterjesztése, me-

lyekből meggyőződött egyházmegyei közgyűlés a következ tényállásról : Szerencsen az 1900. év folyamán állami elemi iskola állíttatott fel, mely működését 1900. szept. 1-én meg is kezdte. Ez iskolához az ev. ref. egyház eddigi tanítója Persenszky Károly nevezetlven ki állami tanítóvá, a ref. iskola tanító nélkül maradt. A tanfelügyelő az összes egyházakat felszólítván a felekezeti iskoláknak az állami iskolába beolvasztására, az egyháztanács többszöri beható tanácskozás után 1900. szept. 23-án tartott gyűlésében kimondotta, hogy az esetben ha azon idő alatt, amelyre az állammal kötendő szerződés létrejön, az államiskolában egy tanító mindig ev. ref. vallásu lesz, aki az egyháznál az énekvezéri teendőket s ezzel neki összefüggésben álló egyéb teendőket is végezni fogja, továbbá, ha az állami iskolába az összes ev. ref. vallásu tanköteles gyermekek felvétetnek, hajlandó a felekezeti iskolát beszüntetni s iskolai tantermét évi 100 frt. díjazásért átengedni.

Az egyházközség hívei azonban nem nyugodtak meg a presbyterium határozatában s 101 aláírással ellátott folyamodást adtak be a presbyteriumhoz, kérvén a felekezeti iskola fentartását. Az egyháztanács erre újból vita tárgyává tette az átadás kérdését s az 14-én túltöbbséggel a szept. 23-iki határozat fentartása mellett határozott, azonban 3 presbyter e határozat ellen az egyházmegyei közgyűléshez fellebbezést jelentett be, kérvén a felekezeti iskola fentartását. Az ezt kérő egyháztagok száma pedig azóta 166-ra szaporodott.

Végül 1901. márcz. 24-én tartott presbyteri gyűlés megállapítván, hogy mi a tanítói és énekvezér fizetésének forrása, az ügyet az egyh. megyei közgyűlés döntése alá bocsátja, miután az egyházban e kérdés felett támadt meghasonlás végérvényes eldöntését óhajtja.

Egyházmegyei közgyűlés komolyan fontolóra vevén a szerencsi egyház életére és virágzására a messze jövőre kiható nagy fontoságú kérdést, jóllehet elismeri, hogy az állami iskolába való beolvadás jelenleg anyagi előnnyel járna a szerencsi egyházra, illetőleg az egyes egyháztagokra, de egy autonóm és saját

erejéből fennállani képes felekezeti iskola feladása, kivált a mai kiélesedett felekezeti villongások idején, nem csak egyetemes egyházunkra lenne erkölcsi veszteség, de a jövőben érzékeny veszteség lenne magára a szerencsi ref. egyházra is, mert az állami iskolából kikerült nemzedékekből aligha számíthatna oly buzgó protestáns egyháztagokra, mint egy önálló ref. iskola növendékei közül. Ha a szegénység belekényszerített is egyházakat iskoláik államosításába, legalább azok az egyházak, melyek önerejükkel képesek az iskola fentartására, tartózkodjanak a beolvadástól s maradjanak örei a tiszta s önálló protestáns nevelésnek. Miután pedig a heterjesztett adatok szerint a szerencsi egyház 554 forintot fordíthat a tanító javadalmasására s így mi akadályos sincs a ref. iskola fentartásának s a megüresedett tanítói állás betöltésének, ez okból egyházmegyei közgyűlés kimondja, hogy a szerencsi ev. ref. felekezeti iskola fentartandó s evégből utasítja a szerencsi egyház presbyteriumát, hogy a tanítói állás mielőbbi betöltéséről gondoskodjék.

20. *A mádi egyház szegényházának* ügyében Kovács Gábor e. m. aljegyző küldetvén ki, jelenti, hogy a szerencsi főszolgabíró megígérte, az ügy mielőbbi békés uton való elintézését.

A jelentés tudomásul vétetik s Kovács Gábor az ügy további szorgalmazására kéretik fel, jelentése öszi közgyűlésünkre bevértván.

21. Egyházlátogatás jelenti, hogy *Mező-Zomboron* a templom dűlledező félen van, az új iskolai épületen is repedések támadtak s tanító nincs.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja az egyház előjáróságát, hogy a templom kijavítására annak idején (összel) folyamodjanak segélyért a közalap segélyosztó bizottsághoz s maguk is kövessenek el mindent bajaik orvoslására.

22. Egyházlátogatóság jelenti, hogy *Bájon* Patay József

ur szigoruan meghagyta tisztjeinek, hogy a tanköteles falusi gyermekeket mezeimunkával se fogják el az iskolától.

A jelentés tudomásul vétetik s egyuttat utasítja az egyházi előljáróság, hogy a mulasztókat pontosan jelentse be megbüntetés végett a községi előljárósághoz.

23. *Golopon* az egyházlátogatóság jelentése szerint siralmas állapotok vannak. A paplak elhagyatott, homlásnak indult, a templomban is nagy a rendetlenség, az orgona szétszedve, elhagyva. A lelkész a reformáció ünnepét sem tartotta meg, az egyházlátogatók kérdéseire illetlenül s ki nem elégitő feleleteket adott.

Egyházmegyei közgyűlés megütközéssel értesül a golopi lelkész viselkedéséről s a komolyabb következményekre való figyelmeztetés mellett felhívja, hogy egyházi kötelességeinek pontosabban és lelkiismeretesebben megfelelni igyekezzék.

24. *Tarczalon* az egyházlátogatás jelentése szerint a temető egyik oldalát, mely a lakóházak és kertek végeivel érintkezik, egyes községi lakosok megcsonkították, elfoglalván egy-egy részt a temető földjéből.

Egyházmegyei közgyűlésünk komolyan figyelmezteti a presbyteriumot, hogy az egyházi vagyont pusztulni ne engedje s annak védelméről gondoskodjék.

25. A tarczlai lelkész bejelenté, hogy a *tarczali* egyház néhai Spóner Zsuzsánna hagyatékából végrendeletileg 2000 korona alapítványt kapott a ref. felekezeti iskola fentartására.

A jelentés tudomásul vétetik s egyházmegyei közgyűlés felhívja a tarczali presbyteriumot, hogy a hagyomány alapítványi természetű lévén, el nem költethető, hanem csak kamatai használhatók fel az iskola céljaira.

26. Olvastatott *Székely Imre* kisdobszai lelkész folyamódványa, melyben, tekintettel arra, hogy congruája a nagymélt. Miniszterium által 13 koronával csekélyebb összegben állapítatott meg, mint egyházhatóságilag ajánltatott s miután ennek

okát a bérlet hibás felvételében látja, kéri díjlevelének átalakítását. Az egyház azonban nem hajlandó a díjlevél változtatására.

Egyházmegyei közgyűlés ez idő szerint nem látja szükségét és kivihetőségét a díjlevél változtatásának, mert a végérvényesen megállapított congruán ily csekélységek miatt változás nem eszközölhető, ez okból folyamodó kérelmét nem teljesítheti.

27. A *kisdobszai* egyház beterjeszti a papi és tanítói közmunkák pénzre átváltoztatásáról szóló eredeti okiratot, mely szerint az egyháztagek 120 korona összeget (80 a papnak, 40 a tanítónak) tartoznak az eddigi papi és tanítói közmunkák fejében fizetni, évenként két részletben.

Miután az átváltoztatás a múlt évi tavaszi közgyűlésünk 54. sz. határozatával már megengedett, az ennek megfelelően kiállított okirat tudomásul vétetik és jóváhagyatik.

28. Olvastatott *Nemes Lajos* kir. tanácsos, nyug. kir. tanfelügyelő levele, melyben megköszönve múlt évi őszi egyh. megyei közgyűlésünknek hozzá küldött jkvi határozatát, vármegyénkből való elköltözése alkalmából meleg szavakban búcsút vesz egyházmegyénktől s igéri, hogy anyaszentegyházunk igaz ügyeinek ezután is hű munkása akar maradni.

Egyházmegyei közgyűlésünk őszinte sajnálattal vesz tudomást arról, hogy *Nemes Lajos*, a ki mint államhivatalnok is oly buzgó és bátor harczosa volt egyházunknak s közelebbről egyházmegyénket is bölcs tanácsaival s jóindulatával annyiszor támogatta, segítette; körünkből végleg eltávozott s midőn búcsúzó szavaira a legmelegebb köszönettel mond Isten hozád-ot, egyuttal buzgón kéri a Gondviselést, hogy *Nemes Lajost* hazánk és egyházunk javára és dicsőségére még igen soká tartsa meg s a nyugalom éveit, melyeket a még tetterős férfiú bizonyára eredményes munkával fog még eltölteni, tegye a Mindenható édesekké s a megelégedés és boldogság idejévé.

29. E. látogatás jelenti a kesznyéteni egyházból, hogy az egyház használatában és birtokában levő temetőkert a község nevére lett telekkönyvezve.

Miután az 1855. évi telekkönyvi rendezés alkalmával az ily területek a községek nevére lettek telekkönyvezve, ezen régi sérelem orvoslása érdekében utasítatik az egyházi előjáróság, hogy a községgel egyértelműleg járjon el.

30. U. a. látogatás jelenti, hogy a t.-luczi tanító 215 korona 24 fillér adóval van hátralékban.

E. m. közgyűlés utasítja a t.-luczi presbyteriumot, hogy az állami adóhátralék kiegyenlítéséről — esetleg a tanítói fizetésnek lefoglalásával is — felelőség terhe alatt gondoskodjék.

31. U. a látogatás jelenti hogy a Jajhalmi-, Csillag- és Ujvilági tanyai iskolákban az ev. ref. vallásu tankötelesek oktatásáról nincs gondoskodás, csak a confirmatioi oktatás alkalmával jönnek be vallást tanulni.

Egyh. megyei közgyűlés felkéri az említett tanyai birtokok tulajdonosait, hogy tegyék könnyebbé az illető lelkészeknek a vallás tanítás lehetőségét az által, hogy legalább a felmerülendő szükséges fuvarról sziveskedjenek gondoskodni.

32. U. a. látogatás jelenti a kisdobszai egyházból, hogy miután az egyházra hagyott Kádas-féle ingatlan mind a mai napig sincs az egyház nevére telekkönyvileg átíratva, utasította az egyháztanácsot, hogy kérje fel az egyházmegyei ügyészt arra, hogy szükség esetén a Putnoki György és Putnoki Juliánna halálesetét vétesse fel s az átíratást eszközöltesse.

E. m. látogatás utasítását e. m. közgyűlés jóváhagyja és határozati erőre emeli.

33. U. a. látogatás jelenti, hogy a csanálosi anyaegyházban a köznapi isteni tiszteletet a gyülekezet tagjai egyáltalán nem látogatják, míg annak leányegyházában legalább a bűnbánati hetekben hétköznapiokon is szoktak könyörgést tartani.

E. m. közgyűlés utasítja a csanárosi lelkészt és presbyteriumot, hogy a köznapi istenitisztelek látogatottságára nézve tegyen meg az egyház autonóm jogköréhez tartozó minden oly intézkedést, mely a kívánt célhoz vezessen.

31. U. a látogatás jelenti, hogy Gesztelyben 731 k. 56 fill. a Burger Jerémiás-féle alap, mely arra van hagyva, hogy annak kamatja szegény iskolás gyermekek felségelésére fordíttassék, — eddigelé nem a kitűzött célra használtatott fel.

Utasítatik a gesztelyi egyház presbyteriuma, hogy az alapító intenciójához képest a kamat ezentul a kijelölt célra legyen felhasználva.

35. U. a látogatás jelenti, hogy a berzéki magtárügy állása még sok kívánni valót hagy fenn, amennyiben alapszabálya nincs, néhány adós adott ugyan magáról *írás*-t, de nem szabályszerű elismervényt, a többiek pedig *írás*-ban sem akarják tartozásuk fennállásáról az egyházat biztosítani. A kamathátralék folyton emelkedik, mert a múlt év folyamán is 21 köből kamatjárulékból csak 3 1/2 köből kamat lett befizetve, miért is utasította a presbyteriumot, hogy azoknak tartozását, kiknek adóssága felnevekedett, változtassák pénzürtékre s azoktól, valamint a többiektől is vegyenek szabályszerű kötelezvényt, a vonakodókat pedig jelentsék be az egyházmegyei ügyésznek, hogy adósságukat birói uton hajtassa be.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházlátogatás intézkedését és utasításait jóváhagyja s elrendeli, hogy az egyház presbyteriuma annak megfelelőleg járjon el.

36. Őszi e. m. közgyűlés 17. számú határozatával felhívta a megyaszói egyház presbyteriumát, hogy az egyházmegye jóváhagyásával megváltoztatott papi és tanítói díjlevelet megerősítés végett tavaszi közgyűlésünkhöz terjeszsze be.

Miután a megyaszói egyház ebbeli kötelezettségének eleget tenni elmulasztotta, ismételten elrendelik a díjleveleknek felterjesztése.

37. Őszi e. m. közgyűlés 31. sz. jkvi határozatával a

tályai egyházban levő adóhátralékok ügye ismételten függőbe hagyatott, elvárva a presbyteriumtól, hogy annak teljes lebonyolítását és rendezését legközelebbi gyűlésünkre be fogja terjeszteni. Beérkezett jelentés szerint a hátralékos tartozások behajtását és rendezését megnehezíti az a körülmény, hogy az egyházi adók főkönyve által kimutatott hátralékok jórésztben 1850-ik évtől kezdődnek s adósok örökösain vagy jogutódain kell azokat ma behajtani, kik sok esetben megtagadják, hogy örökséget nyertek, vagy azt állítják, hogy az átvett örökséget terhelő adósságok felülmúlták az öröklött vagyon értékét. Hogy ezen hátralékos adóügy rendezése már évek óta tart, annak további oka az, hogy több, hátralékban maradt, egyházi adózó Tállyáról elköltözött, meghalt, azoknak örökösait s hol tartózkodási helyeiket kinyomozni nagy utánjárást igényel, sok időbe kerül; ezen okokhoz járul még egyes családoknak oly nagy szegénysége, hogy a birói zálogolási jegyzőkönyvek kimutatása szerint semminemű ingósággal sem bírnak, a mely értéket képviselne. Továbbá az is nehezíti ezen ügy befejezését, hogy 1178 kor. 68 fill. csakis ingatlan birtokból hajtható be s e pontnál a polgári hatóság is tanácstalanul áll, hogy minemű eljárás kellene követnie, Az egyháztanács a maga hatáskörében megtett minden lehető, hogy ez az évtizedek óta huzódó kellemetlen ügy befejezést nyerjen, így a folyó évben ujlag leírásba hozott 832 korona 12 fillért és behajtás megkísérlése után, ha eredménytel nem járna, 522 korona 62 fillért ismét törlésbe hoz. Azonban a községi előljáráóság erélytelenségén megtörik a presbyterium jóakarata.

E. megyei közgyűlés a beterjesztett jelentésből átlátja, hogy évtizedek mulasztásait egyszerre és erőszakosan helyrehozni és kipótolni nagy feladat, azonban bizik a tályai egyház presbiteriumának ismert bölcseségében, hogy az egyház anyagi érdekét is szem előtt tartván, kellő erélylyel és körültekintéssel rendbe hozza ezt a rég huzódó zavaros ügyet. Egyuttal utasítja a presbyteriumot, hogy a városi előljáráóságnak a behajtásra nézve tüzzön ki záros határidőt s ha

azon idő alatt a behajtást nem foganatosítaná, az illetékes hatóságnak erről jelentést téve, haladéktalanul kérjék ellene a fegyelmi vizsgálatnak a megindítását.

38. A sárospataki járás egyházlátogató küldöttsége jelenti, hogy a kenézliői egyházban, a gondnoki számadást a presbyterium nem hitelesítette, mivel a bevételek közül egy 252 forintos tétel a gondnok által kihagyatott s azt az egyházlátogatás felhívására sem volt hajlandó a bevételek közé felvenni. Ez a 252 forintos tétel úgy állott elő, hogy az egyház a földművelésügyi miniszterium által adott s a lelkész és tanítói lak felépítéséhez szükséges 804 frt. értékű faanyagból felmaradt részt eladta.

Egyházlátogató küldöttség utasította a lelkészt és a presbyteriumot, hogy a kezeik között levő gondnoki naplóból a számadást készítsék el s azt az egyházmegyei közgyűléshez adják be.

Miután az egyházlátogató küldöttség meghagyásának a kenézliői egyház előjárósága nem tett eleget, egyházmegyei közgyűlés a kenézliői egyház gondnoki — számadásának megvizsgálása végett. — valamint az ottani építkezések átvételére Bálint Dezső egyházmegyei tanácsbírólt kiküldi, jelentése az őszi közgyűlésre bevéartván.

39. A visi egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy Kajdi Menyhért nyug. tanító hátralékos magtári tartozásának ügye — kölcsönös megeleégedésre — véglegesen elintéztetett.

Tudomásul vétetik.

40. A b.-olaszi egyházból nagyon elszomorító dolgokat sorol fel az egyházlátogatási jegyzőkönyv. Az egyházi épületek a legelhagyatottabb állapotban vannak: — az alapítványi pénzek elköltettek; — a tanító terménybeli járandóságát, a melyet az egyháztagok volnának kötelesek fizetni, a magtári jövedelemből fedezik; az országos könyöradományokból templomépítésre begyűlt összeget más egyházi czélokra fordítják.

Igaz ugyan, hogy az egyház tagjai nehéz anyagi viszonyok

között élnek ; de az elszomorító állapotnak okát egyházlátogatóság abban találja, hogy a hívek részéről hiányzik az egyház iránt való jóakarát, az egyháziasság, a vallásos buzgóság.

Hogy az egyház tagjai önjerejükből fedezzék az építkezési szükségleteket, pótolják a felmerült hiányokat arra semmi kilátás ; miért is ezen egyház megmentésére felhívja az egyházmegye figyelmét.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal értesül a b.-olaszii egyház elszomorító állapotáról s felhívja az ottani lelkészt, hogy — ő ismervén leginkább a saját egyházának ügyeit — a b.-olaszii egyház anyagi és szellemi helyzetéről tegyen egy minden tekintetben kimerítő jelentést s egyuttal adjon javaslatot arra nézve, mi módon lehetne az egyházat súlyos bajaiából kimenteni. Jelentését, öszi egyházmegyei közgyűlésünk bevárja.

11. A vámosujfalusi egyház gondnoki számadása az egyházlátogatás idején még nem lévén készen : nem volt megállapítható, hogy az ottani — jórészben feleslegesnek látszó építkezések — mennyibe kerültek ? Beigazolást nyert azonban az, hogy az istálló, szekér és kocszi-szín felépítése a templom és iskola építésére gyűjtött országos könyöradományból fedezettett s a jelzett építkezések az egyh. megyei közgyűlés előleges megkérdezése és helybenhagyó határozata nélkül történtek.

A vámosujfalusi egyház gondnoka szigoruan utasítatik, hogy számadását, — az esperesi hivatalhoz haladéktalanul terjessze be felülvizsgálás czéljából s ezzel kapcsolatosan az előadott hibák mulasztások indoklását s azok jóvátételére irányuló javaslatát és tervezetét adja be.

12. Ugyancsak Vámosujfaluból jelenti az egyházlátogatás, hogy a volt lelkész leányától egy ottani lakos, az iskolás gyermekek két hónapi tanításáért : 32 forintot, — a b.-zsadányi gondnok pedig — Kovács János volt lelkész magtári tartozása fejében 22 forintot követel, A lelkész leánya Kovács Piroska,

ezen összegek fedezete s kifizetése céljából a vámosujfalusi gondnoknak — behajtás végett átadta a hátralékos tartozásokat, amelyek, — mint lelkész tanítói jövedelmek az 1900, év ápril. 24-ig Kovács Jánost, illetve örökösét illették.

Esperesi utasítás folytán az egyh. látogató küldöttség arra is felhívta a v.-ujfalusi egyház gondnokát, hogy készítsen egy kimutatást azon összegekről, a melyeket a lelkész halálától fogva a lelkészi teendők végzéseért kifizetett s az esedékes tartozásokat hiány nélkül behajtván: a törvényes kiadások levonása után — addig is, míg a végelszámolás megtörténik — bizonyos összeget adjon át Kovács Piroskának, mint a volt lelkész leányának és gondviselőjének, aki nehéz anyagi viszonyok között élvén: nagyon rá van utalva az őt jogosan is megillető jutalékra.

Az egyházlátogató küldöttség intézkedése helybenhagyatik s utasítatik a gondnok, hogy a leszámolást mielőbb eszközölvén: az esetleg fenmaradó részt adja át a lelkész leányának, mint törvényes örökösnek; megjegyzevén, hogy a tanítói fizetés a minden levonás vagy csonkítás nélkül egészben Kovács Piroskának mint jogutódnak adandó át.

13. A vámosujfalusi egyházból azt is jelenti az egyházlátogató, hogy a spataki takarékpénztárban elhelyezett s 321 korona 54 fillérről szóló betétkönyv, az egyházmegyi közgyűlés által követelt záradékkal még most sem láttatott el; e miatt azt a gondnoktól — nyugta mellett — átvette s az esperesi hivatalhoz beküldte.

E. megyei közgyűlés tudomásul veszi az esperes azon jelentését, hogy a betéti könyv a kellő záradékkal ellátva az egyház gondnokának visszaküldetett.

11. Gagyí Károly ó-liszikai tanító bejelentette az egyházlátogató küldöttségnek, hogy a vámosujfalusi egyház felkérésére a néh. Kovács János lelkész temetésén a liszikai énekkarral megjelent s miután ez alkalomból a költség 14 forintot tett ki, a melyet ő előlegezett és azt mai napig sem kapta meg: kéri egyházlátogató útján az egyh. m. közgyűlést, hogy a vámos-

ujfalusi egyház gondnokát a fenti összeg kifizetésére utasítani méltóztassék.

A v.-ujfalusi egyház gondnoka és presbyteriuma úgy a Gagyai Károly lizskai tanító által követelt összeget, mint általában a felmerült temetési összes költségeket 8 nap alatt fizesse ki s a kifizetés megtörténtét az esperesi hivatalnak jelentse be.

15. A sárospataki járás egyh. látogató küldöttsége jelenti, hogy a tolesvai egyházban az isteni tisztelet köznapokon nem tartatik meg. Presbyterium szerint ennek oka a lelkész, mert nem megy el a templomba; — a lelkész szerint pedig a hívek mert nem gyakorolják a köznapi isteni tiszteletet.

Egyházlátogató küldöttség, annak a gyakori és többféle kellemetlenségnek — mely a tolesvai egyházban folyton előkerül s állandóan megvan, — okát az egyház tagjainak hidegségében, az egyházi ügyek iránt való közönyösségében és az áldozatkészség hiányában találja.

Az alapítványi pénzeket oly czélokra is felhasználják, a melyek nem sürgősen szükségesek. A múlt évben elköltötték a Csöke-Szemere Amália-féle alapítványt: a f. évben pedig a Brassayné alapítványból költöttek el közczélokra 167 k. 74 fl.

Egyházmegyei közgyűlés, nagy fájdalommal, de egyszersmint megütközéssel értesül azokról az állapotokról, a melyek ezen egyházban már rég idő óta fennállanak — s nehogy az alapítványi pénzeket továbbra is közczélokra használják fel: kimondja, hogy a takarékpénztárban elhelyezett tőkékről szóló betétkönyvecskék oly hátirattal láttassanak el, a mely szerint egyházmegyei engedély nélkül a tőke nem adható ki.

S miután arról is tudomása van az egyh. m. közgyűlésnek, hogy a tolesvai lelkész nagy beteg s így az egyház ügyeinek sem vezetésére, sem kellő rendbentartására nem képes: elhatározta a tolesvai egyházba egy segédlelkész beállítását, hogy ezen in-

lézkedés által elejét vegye a toicsvai egyház romlásának, fokozatos sülyedésének s felterjesztéssel él a főtitst. egyházkerületi közgyűléshez, hogy a felállítandó toicsvai segédlelkészi állomás részére az állam kormány által kiutalt segédlelkész tartási alaphól 500 korona évi járadékot kieszközölni méltóztassék. s egyuttal egy küldöttséget biz meg, a mely az egyházmegye ebbeli intézkedésének helyes volláról a lelkész és az egyház intelligens elemeit meggyözze s az e. m. által visszautasított gondnoki számadást felülvizsgálja; a betéti könyveket fenti záradékkal ellátja s ezen küldöttség tagjaiul: Bálint Dezső és Szinyei Gerzson egyh. m. tanácsbírákat választja meg.

16. Az erdő-bényei egyház egy tanítói lakás építését határozván el: erre a célra — az egyh. megyei közgyűléstől — bármely tárból leendő segélyezésük kieszközölését kérik.

Mint jó igyekezetű vallásos buzgóságú szegény sorsu gyülekezet nemcsak az egyházmegyei hanem az egyházkerületi segélyosztó bizottság figyelmébe is melegen ajánltatik.

17. Közhirdetésre vagy bármely tárból való segélyeztetésére folyamodnak: a golopi, monoki, lukai, sóstófalvai, ágcsernői, leleszi, szomotori, vajdácskai, csanálosi, leányvári egyházak.

E. m. közgyűlés közhirdetésre felvétetni ajánlja az ágcsernői, sóstófalvai és a leleszi leányegyházakat a többieket a segélyosztó bizottság figyelmében ajánlja.

18. A sárospataki egyház a kebelében 1900. jan. 3-án alakult „Ev. ref. Nőegylet 1900-ik évi működéséről szóló jelentését — egyh. látogatás utján — az egyházmegyei közgyűléshez beterjeszti. A jelentés szerint az alakuláskor a nőegyletnek 123 tagja volt s az év folyamán 23 taggal szaporodott. Ápril hótól 12 ref. vallásu szegényt részesített havonkénti segélyben. Junius 1-től 80 szegénynek adott élelmi szert. 13 fiu és leány iskolást tanszerekkel, 32-öt ruházattal látott el. Ezenkívül népkönyvtárt alapított. Vallásos iratokat, könyveket oszt ki. Kiskátéból 50

példányt; az iparos ifjaknak 15 drb. énekes könyvet. 1900. szept. 13-án egy népünnepélyt rendezett. A hűséges és erkölcsileg kifogástalan cselédek jutalmazására 20 korona díjat tűzött ki. A népiskolából kikerült gyermekek részére ingyenes kézimunka tanítást rendez. Bevétele volt 1303 kor. 25 fillér. Kiadása 312 kor. 40 fill. A maradványkól 920 kor. 70 fill. alap-
tőke gyanánt kezeltetik.

Egyházlátogató küldöttségnek a spataki „Nőegylet“ 1900-ik évi működéséről szóló jelentését az egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul s abban a protestáns hívő léleknek áldásos megnyilatkozását, elevenítő munkásságát valódi lelki felemelkedéssel szemléli s követendő példa gyanánt mindazon egyházaink elé állítja, melyek a Krisztusi szellemtől áthatott evangéliumi munkás szeretetet nemcsak hirdetni, hanem erejükhez és képességükhöz mértent az megvalósítani, testbe öltöztetni óhajtják és akarják s egyuttal a buzgó, nemes, vallásos és jótékony munkálkodásért a Nőegylet vezetőségének legőszintébb elismerését fejezve ki, Isten áldását kéri további eredményteljes működésére.

49. Olvastatott a berzéki egyház nevében, annak lelkésze által az egyházmegyei közgyűléshez beterjesztett kérvény, melyben a lelkészi díjlevél három pontjának s az így megcsontított díjlevél értékének pótlásául a lelkészi congruának 505 korona 12 fillérről 569 korona 62 fillerre leendő felemelését kérik.

Miután a congrua ügyben beadott fellebbezések elintézése által a lelkészi állásokat illető fizetés kiegészítési évi járadék 1911-ig végleg és változhatlanul megállapított; — amennyiben ezen tíz éven belül a lelkészi javadalom időközi emelkedése vagy alábbszállása a már kiutalt fizetési pótlék mennyiségét meg nem változtathatja — a beadott kérvény tárgyalás alapját sem képezhetette.

50. Berzéki lelkész, ottani lakos Molnár Ida urnőnek 1887-ik évben tett 50 fritos s az 1900-ik évben 105 forintra

kiegészített alapítványáról szóló alapító levelét terjeszti be. Az alapítvány „*özv. Molnár Pálné szül. otrokocsi Végh Juliánna özvegyalap*“ czímen kezeltetik; a párbér fizetésére nem képes özvegyasszonyok párbértartozása ennek kamatjából fizettetik. Ezen 105 frt-hoz csatoltnék a Fodor Gáspár építőmester által a herzéki egyháznak ugyanazon célra adományozott 20 forint is, így az alapítványi összeg: 125 forint, vagyis 250 korona. Lelkész az alapító levelek megerősítését, a Fodor Gáspár-féle adománynak az alaphoz való csatolhatóságát s ekként az özvegyalap értékének 250 koronában való megállapítását az egyh. m. közgyűléstől tisztelettel kéri.

Az egyh. megyei közgyűlés a bemutatott alapító leveleket jóváhagyó záradékkal ellátván, annak egy példányát az egyh. m. levéltárban helyezi el; a 2-ik és 3-ik példányát és a Fodor-féle adomány-levelet az egyháznak visszaadni rendeli.

51. Zitás Bertalan e. m. jegyző a t.-kenézi egyházból jelentí, hogy a lelkész-tanítói hivatal után jogtalanul követelt tanítói-nyugdíj törlése iránt a lelkész-tanító a nmél. vall. és közokt. miniszteriumhoz a kérvényt beadta; azonban arra válasz még nem érkezett.

E jelentés alapján ez a kérdés továbbra is függőben hagyatik s utasittatik a lelkész-tanító, hogy mihelyt a beadott kérvényre a választ megkapja: az esperesi hivatalt az eredményről azonnal értesítse.

52. Egyházlátogatás jelentí, hogy Vajdácskán az 1899. évben kimutatott egyházi adótartozás behajtása a múlt év folyamán végrehajtások foganatosítása által szorgalmaztatott ugyan, de egyházi előjáróság sem arról, hogy a lefoglalt zálogtárgyak elárvereztettek volna, sem arról, hogy befizetések történtek-e, tudomással nem bírván, kéri az egyháztanács, hogy ez ügyben a nt. egyházmegyei közgyűlés vizsgálatot rendelni méltóztassék.

Miután az egyházi előjáróság ezuttal jelentést tett, hogy az esperesi beavatkozás folytán a fennforgó ügy rendezve lett, az e. m. közgyűlés ezt tudomásul veszi.

53. Egyházlátogatás jelenti, hogy Kis-Kövesden az egyház tulajdonát képező s az iskola szomszédságában lévő egyik épület hitelszövetkezet céljaira szolgál s ebbeli rendeltetésénél fogva — mivel ott italméréssel is foglalkoznak — az iskola tanterme meg nem engedhető, szenvedélyes pártgyűlések színhelyévé alacsonyított, egyházlátogatás elrendelte a presbyteriumnak, hogy ezen a dolgon változtatni kell, azonban ennek keresztülvitele végett a nagytt. egyházmegye intézkedését is kérelmezi.

A szóban lévő ügy időközileg akként intéztetett el, hogy az egyház a hitelszövetkezetnek a bérletet felmondta, így egyházmegyei beavatkozásnak szüksége nem forog fenn.

54. Egyházlátogatás jelenti, hogy Szomotoron az egyházi épületek szármalmas állapotban vannak, s mivel az épületek helyrehozására az egyház egyetlen fillérrel sem rendelkezik, a maga részéről is hozzájárul az egyháztanács azon kérelméhez, hogy a jelzett célra bármely tárból az egyház részére segély nyujtassék.

E. m. közgyűlés utasítja az egyházi előjáróságot, hogy saját körében tegye meg az épületek rendbehozására illetve megújítására a kezdeményező lépéseket. Egyházmegyénk a rendelkezése alatt álló alapokból szívesen támogatni fogja a szomotori egyházat, azonban a nyujtandó segély csekélysege miatt az egyház jórészben önerejére és saját áldozat készségére van utalva az elodázhatlan munkálatok végbevételénél.

55. Egyh. látogatás a szentesi lelkész missiói működésére vonatkozólag jelenti, hogy lelkész nemcsak missiói kötelezettségét teljesíti, hanem házi isteni tiszteleteket is tart hetenkint egyszer. Missiói naplóját azonban csak a főtiszteletű egyh. kerület részére küldi be.

Egyh. látogatás jelentése tudomásul vétetik s egyuttal e. m. közgyűlésünk a missiói lelkészt utasítja, hogy missió működéséről szóló jelentését s igazoló okmányait egyházmegyei közgyűlésünkhöz minden félévben pontosan beküldeni kötelességének ismerje.

56. Egyh. látogatás jelenti a vékei egyháznak azt a panaszát és sérelmét, hogy az egyházkerületi jegyzőkönyvek és a névtár az egyház részére nem küldetnek meg.

Hasonló panaszszal fordult a lelesz-pólyáni előkönyörgő is egyházlátogatáshoz.

Egyházkerületi főjegyző felkérendő hogy a vékei és lelesz-pólyáni egyházak részére sziveskedjék megküldeni a kerületi jkveket és névtárt amennyiben azoknak az árát az egyházlátogatás alkalmával pontosan ki szokták fizetni.

57. A szentesi egyház beterjeszti a közte és Hajdók Mátyásné közt kötött adásvételi szerződést melynek értelmében a nevezett egyház eladja a szentesi 157 sz. tjkben 1751/b és 636/b hr. sz. a szentesi 329 sz. tjkben 636/a és 1751/a hr. sz. alatt foglalt parcellákat 40 kor. vételárért.

Tekintve, hogy ezen részbirtokok eladhatását az egyházmegye 1897. aug. 31-én tartott közgyűlésének 51 sz. jkvi. pontjában már engedélyezte a szentesi egyház adásvételi szerződését megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez terjeszti fel.

58. Egyh. látogatás jelenti, hogy Király-Helmeczen a presbyterium panaszként adta elő, miként a lelkész beszédét a szószékből a hívek megérteni egyáltalán nem képesek; miért is egy segédlelkész alkalmaztatását kérik; a magok részéről beszédés után 400 koronát, ajánlanak föl a kápláni fizetésre, 500 korona pedig államsegélyből lenne fedezendő.

E. m. közgyűlés a helmeczi egyháznak ezen évenkint ismétlődő kérelmét nem tartja tovább elodázhatónak amennyiben ennek a tekintélyes egyháznak vallás erkölcsi életét látja veszélyelyeztetve azáltal, hogy a különben vallásos gondolkozású népet s fent említett körülmény az isteni tiszteletek látogatásától elidegeníté, miért is a nevezett egyház jól felfogott érdekében kéri a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a segédlelkészi állomások részére kiutalt állami

dotációból a királyhelmecezi egyházban felállítandó segédlelkészi állomás javára 500 korona évi járadékot kieszközölni kegyeskedjék.

59. Egyh. látogatás jelenti, hogy Agárdon Boresik Gábor tanító nyugalmomba vonul s így f. évi szept. 1-re tanítóról kell gondoskodni a nevezett egyháznak.

E. m. közgyűlés utasítja az egyház előjáróságát, hogy a tanítói állás betöltése végett a szükséges lépéseket azonnal tegye meg.

60. Egyh. látogatás jelenti, hogy Leányváron szomorú állapotok vannak. A törvénytelen házasságban élők száma nagy; a lelki gondozásra sokkal több gondot kellene fordítani a lelkészeknek. A templomra árverés volt elrendelve ártéri tartozás miatt. A presbytérium állítólag szabályszerűen van ugyan szervezve, de a presbyterek között olyanok is vannak, kik nem méltók e tisztségre. Alapítványuk nincsen, de a meglévő harangalapot elköltik. Leltár semmiféle vagyronról nincs. A volt gondnokok közül Szabó András 9 frt 01 kr., Joki János 16 frt 76 kr., Barati András 21 frt 32 kr. beszedett pénzt még máig sem szolgáltatták be az egyház pénztárába. Egyh. látogatás kéri a lelkészt arra is kötelezni, hogy egyházlátogatás alkalmával leányegyházában is kötelességének tartsa a megjelenést.

E. m. közgyűlés felhívja az agárdi lelkész figyelmét az elősorolt sérelmes állapotok megszüntetésére, az el nem számolt egyházi pénzek behajtására s ezuttal utasítja: hogy leányegyházának ugy vallás-erköles életére, mint közgazdasági állapotára jövőben nagyobb gondot fordítani hivatalos állásából kifolyó kötelességének ismerje.

61. Egyh. látogatás jelenti, hogy Nagy-Géresben az iskola elhagyatott, ronda állapotban van, a parochia is erősen rá van szorulva az alapos javításra.

E. m. közgyűlés sürgősen utasítja az egyház előjáróságát, hogy miután a jelenlegi iskola beltelke nem alkalmas arra, hogy azon új iskola építtessék,

vétel vagy csere útján szerezzen erre a célra egy megfelelő új telket s azon az építkezést haladéktalanul kezdesse meg, annnyival is inkább, mert a folyó iskolai év bevégezése után a jelenlegi iskolai helyiséget kénytelen lesz közigazgatási úton bezáratni. Ezzel kapcsolatosan meghagyja azt is, hogy a lelkészlak megújításáról a másik építkezéssel egyidejűleg haladéktalanul gondoskodjék.

62. Egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy a jászói prépostság tulajdonát képező és a ricsei egyházhoz tartozó budahomoki tanyán — mely a községtől 4 kilométer távolságra esik — mintegy 35 református gyermek iskoláztatás nélkül van.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a ricsei egyházat és annak lelkészét, hogy a jelentésben felhozott türehetetlen állapot megszüntetése tárgyában, a kérdéses tanyán létező ev. reformált vallású gyermekek számának hiteles összeírásával őszi közgyűlésünkre tegyen javaslatot arra nézve, hogy miként lehetne a nevezett tanyai gyermekek iskoláztatásáról gondoskodni.

63. A láczaei egyház a presbyterium beadványa szerint mintegy 4000 korona értékű, de csak 40 koronát jövedelmező belsőségének eladását és a vételárnak az egyházkerületnél fennálló tartozása törlesztésére leendő felhasználását kéri engedélyeztetni.

Tekintettel arra, hogy a kérdéses területek a temető alatti partszakadás lehuzása folytán keletkezvén, csekély évi bér mellett egyes zselléreknek beépítésre adattak át, de ezen osztott tulajdon fenntartása a mai viszonyok között különben sem kívánatos, másrészt a jövedelem szaporodására éppen a fennebbi jogi viszonyból folyólag semmi kilátás nem lehetvén, az időközi esetleges értékemelkedés a ma elérhető vételárral arányban egyáltalán nem áll, másrészt az egyházat különben is nagyobb kölcsön terhe nyomja; az egyházmegye a láczaei egyház ezen kérvényét pártolólág terjeszti a nt. egyházkerületi közgyűlés elé.

64. Ugyanazon egyházból Debreczeni Bertalan egyházmegyei ügyész a Pirigyí István-féle peres ügyben jelentést nem tevén,

az ügy további nyilvántartásban marad.

65. A lukai egyház a papi díjlevélből a zsellérek javára az egyházmegye határozatával törölt 4 köből gabona hiányát a karosi, mint az anyaegyháznál sokkal jobb módban levő leányegyház által kéri kipótoltatni, miután a lelkész oda minden harmadik vasárnap átjár a lelkészi teendők végzésére és az ezen leányegyház által szolgáltatott fizetés mindössze legfeljebb 120 koronát tesz ki.

Ezen ügy a lukai lelkész jelentése szerint az egyház presbyteriuma által elintéztetvén, — tudomásul vétetik.

66. A vajdácskai egyház azt a panaszát és kérvényét terjeszti be, hogy Gönczy Bertalan jelenleg kistárkányi tanító Vajdácskáról 1898. szept. 1-én eltávozva 41 k. 60 fil. adóval hátralékban maradt melyet pedig a díjlevél értelmében kifizetni köteles lett volna. Ebbeli kötelezettségének hat éven át eleget is tett de az utolsó hetedik évinek kifizetését azzal az érveléssel tagadta meg, hogy ő hagyott Vajdácskán egy évi fizetendő adójára kellő fedezetet, holott az e célra itt hagyott felvágott fát 24 koronáért eladták ugyan, de ezt az összeget az ő magánhitelezői azonnal lefoglalták és átvették, kéri azért az e. megyét a hátralékos 41 k. 60 fil. adónak közigazgatási uton leendő behajtására.

E. megyei közgyűlés utasítja a vajdácskai egyház presbyteriumát, hogy fentemlített követelését szabályszerűen terjeszse be az esperesi hivatalhoz, aki annak behajtása felett intézkedni fog.

67. Lábos Endre leleszpólyáni tanító aki 1895. év óta a három kilométernyi távolban lévő szolnokdognácskai iskolában az ev. ref. vallású növendékeket vallásos oktatásban minden díj nélkül részesítette kéri az e. megyét, hogy ezen fáradságáért — tekintettel eddigi odaadó működésére és népes csa-

ládjára — évi 100 (egyszáz) korona tiszteletdíjat az egyházmegyei rendelkezések alatt lévő hármely alaphól utalványozzon ki.

E. m. közgyűlés méltányolva a Lábos Endre szorgalmát, tanítói képességét, egyházunk érdekében tanúsított tevékenységét; felhívja a segélyosztó bizottságot, hogy az évi segélyek kiosztása alkalmával Lábos Endre tanítói érdemeire évről-évre kellő figyelemmel legyen.

68. A vámosujfalusi egyház azt a kérelmét terjeszti elő, hogy építkezésből származott terheinek kiegyenlítése végett engedje meg az egyházmegye, hogy a vámosujfalusi lelkészi és tanítói alaphoz tartozó takarékpénztárilag gyümölcösztetett tőkéjét a sárospataki pénztárból kivehesse, kötelezván magukat arra, hogy a felveendő összegért a presbyterium egyetemlegesen jótállva, mindaddig míg az egész kölcsöntőkét vissza nem helyezendik, évenként 5 százalékos kamatot fizet az egyház.

E. m. közgyűlés az egyházat kérelmével elutasítja, amennyiben a becsatolt kimutatás szerint különböző czimeken 1504 korona köveletése van az egyháztagoknál elhelyezve, illetve hátralékban s ezuttal elrendeli, hogy a fent nevezett összegnek behajtásáról sürgősen gondoskodják.

69. A t.-luczi egyháztanács beterjeszti az iskola építésére vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatot, költségjegyzéket és tervrajzot. Ezzel kapcsolatban a lelkész saját külön ellenvéleményét terjeszti fel s kéri, hogy Tóth Lajos és Kónya Endre tanácsbírák küldessenek ki a tervbe vett építkezési terület megvizsgálására és a tervrajz felülbírlására valamint az építkezés ellenőrzésére.

E. m. közgyűlés helyt ad a lelkész kérelmének, felkéri Tóth Lajos és Kónya András e. m. tanácsbírákat, hogy a helyszíni szemle megejtése a terv meg-bírlása a költségvetés átvizsgálása végett tiszaluczon jelenjenek meg s az építkezés folyamatát lehetőleg figyelemmel kísérik.

70. Az ágcsernyői egyház azt a kérelmét terjeszti fel, hogy miután az elmúlt évben 7200 korona költséggel a temp-

lomot majdnem kizárólag saját erejükből kijavították s miután a tanítói lak és iskola újraépítésére a kis leányegyház képtelen, eszközölje ki az egyházmegye, hogy az ágcsernyői leányegyház részére országos segélygyűjtési engedély adassék ki.

Utasítatnak az ágcsernyői egyház előjárói, hogy a vármegyei hatóság útján tegyék meg kitűzött céljuk elérése érdekében a szükséges lépéseket.

71. Kárász Ferencz ricsei tanító kéri, hogy az ismétlődő iskolakötelesek tanításáért az egyház némi díj megállapítására és kifizetésére köteleztessék.

Utasítatik a ricsei egyház előjárósága, hogy e tárgyban a tanítóval lehetőleg méltányos egyezsége lépjen.

72. Olaszliszakai egyház beterjeszti az újonnan szervezett II-ik tanítói állás díjlevelét, három példányban mely szerint a cult. minister ur által 780 koronával 800 koronáig egészített ki a tanítói fizetés.

E. m. közgyűlés a beterjesztett díjleveleket jóváhagyja, megerősítés végett az egyh. kerületi közgyűléshez felterjeszti.

73. A lukai egyház a lelkész s tanító javadalmazásához tartozó u. n. „Égés oldal és csolnak ut” nevű 10 hold szántó föld eladását és ennek vételárán vásárolt 5 hold szántó föld vételére vonatkozó szerződések jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés az előnyös eladási és vételi szerződéseket jóváhagyja és a föltiszteletű egyházkerületre pártolólágg felterjeszti.

74. Kir.-Helmeczi egyház a közte és Borcsik Ferencz között az utóbbi tulajdonához tartozó homoktalaju szőlőnek a tanítói javadalmazásához tartozó földbirtokból kihatandó hasonló területért leendő elcsereülésére vonatkozó jogügylet jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés a csereszerződést, mint az egyházra előnyösnek nyilvánulót, jóváhagyja és a fölt. egyház kerületre pártolólágg felterjeszti.

75. A bodroghalászi-egyházból jelentik, hogy a megválasztott lelkész arra kötelezte magát, hogy az özvegyet illető kegyeleti év lelkészi jövedelmének átengedéséért a Lábos István özvegyének nyolczszáz koronát fizetend; egyezsége lépett felek közt azonban vitás kérdés tárgyát képezi az — a mennyiben az egyezségi szerződésben ezekre nézve intézkedés nem történt hogy az 1900-ik évi őszi vetés, a lelkészi javadalomhoz tartozó 20 méter tűzifa és a Lábos István által használt uj kihatású egynegyed telek földnek jövedelme — a mely most az egyház javára van bérbe kiadva — melyik félnek képezi jogos tulajdonát?

E. m. közgyűlés a vita tárgyát alkotó javadalmakra vonatkozólag határozatilag kimondja: hogy a husz méter tűzifa a megválasztott lelkészt illeti, azonban az egynegyed telek után befolyó földbérlet összegét az egyház az elhunyt lelkész özvegyének szolgáltatassa ki; de ugy ezen negyed után, mint az arányosítás alkalmával kapott földtöbblet után hátralékban maradt állami adót és járulékait az özvegy köteles kifizetni; az őszi vetés pedig egészben az özvegy törvényszerinti tulajdona. Egyebekben pedig a megkötött egyezséget tudomásul veszi.

76. A tállyai egyház beterjeszti azon kérelmét, hogy — miután azokból az alapítványi és hagyatéki tőkékből, melyek 1846—1898-ig a tállyai ev. ref. egyház tulajdonába mentek át — melyeknek összege 15,570 koronára rugott — ez idő szerint csak 6668 korona 68 fillér van meg, a mennyiben 1885-ig vagyis a jelenlegi lelkész odameneteléig elköltetett abból, minden felelőség nélkül, 5235 korona 78 fil., 1885-től máig a szőlőkbe befektetve lett ezekből visszatérítési kötelezettséggel a felsőbb hatóság engedélye mellett 3665 korona 54 fillér, — s miután az egyház tagjai az utóbbi nehéz idők alatt az áldozatkészség legszélsőbb határáig elmentek, a mikor 9392 korona önkéntes adománynyal segélyezték a megpróbáltatásokkal küzdő kis egyházat, — engedje meg a nt. egyházmegye azt, hogy a felelőség mellett befektetett alapítványi tőkék visszahelyezése,

valamint e fennálló terhek kiegyenlítése végett az A) alatt csatolt feltételek értelmében az osztrák-magyar banktól hatezer koronás 50 évi lejáratu törlesztéses kölcsönt $4\frac{3}{4}$, illetve $5\frac{1}{4}$ 0/0-os törlesztéses kamat mellett vehessen fel.

Egy. m. közgyűlés a csekély népességű, nagy áldozatokat hozott nemes törekvésű egyháznak újabban megnyilatkozó kegyeletes intentióit méltányolva, kérelmét pártolólág terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

77. A karádi egyház jelenti, hogy Ablonczy László tanító hivataláról való lemondását beadta.

E. m. közgyűlés utasítja a karádi egyház előjáróságát, hogy a tanítói állás betöltéséről idejekorán intézkedjék.

78. Tanügyi bizottság jelenti, hogy a „Bodrogekői Nőegylet“ 400 (négy száz) koronát adományozott a szentesi egyháznak iskolájának újból leendő felépítéséhez.

Egyházmegyei közgyűlésünk az áldásosan működő „Nőegylet“ kegyes adományáról hálás köszönettel vesz tudomást; a magyar nemzeti kulturális és humánus intézményeket a nemesen érző női sziv melegével és szeretetével támogató „Nőegylet“-re — mely minden mellékérdektől eltekintve, előítéleteken és elfogult nézeteken felülemelkedve, nemzeti közművelődésünk és haladásunk magasztos eszméinek szolgálatában áll — s annak fenkölt gondolkozásu vezetőire Istennek minden áldását kéri.

79. Bálint Dezső lelkész több oldalú elfoglaltatására való hivatkozással az országos gyámintézeti járulékok pénzkezelői hivataláról beadja lemondását.

E. m. közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul Bálint Dezső lemondását és a midőn nagy lelkiismeretességgel és példás rendben végzett munkásságáért teljes elismerését és köszönetét fejezi ki, helyébe egyhangulag Zitás Bertalan e. megyei dékánt választja meg.

80. Olvastatott Debreczeni Bertalan e. megyei ügyész jelentése, mely szerint a szomotori egyháznak a s.-a.-ujhelyi egyháznál fennálló 500 koronás kölcsönének tárgyában az egyházmegye utasításának megfelelőleg a s.-a.-ujhelyi egyházzal a következő egyezségben kötött meg:

A sátoraljajuhelyi egyház, bár a szomotori egyháznál elhelyezett ötszáz koronás alapítványi tőkéje után évek óta nem kap kamatot, mindamelllett kénytelenségből és az egyházmegye áldozatára való tekintetből elfogadja az egyháznak tett azon ajánlatot, hogy a szomotori egyháznak 500 koronás tartozását az alsózempléni ev. ref. egyházmegye évi 50 korona törlesztéssel hajlandó kifizetni, de csak oly föltétellel, hogy a törlesztési részletek 1901. évtől kezdve minden évben pontosan fizetessenek be Láczy Elek egyházi pénztárosnál, mert ellenkező esetben kötelessége lenne az egyháznak az alapítványi vagyont per útján is behajtani.

Egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett egyezséget jóváhagyja s utasítja a segélyosztó bizottság elnökét, hogy a szomotori egyház részére évenként megszavazandó segélyösszeget a fentnevezett pénztároshoz törlesztési hányadként küldje be.

81. Olvastatott a gesztelyi egyház beadványa, melyben jelenti, hogy 25,000 (huszonötezer) korona költséggel templom-építési és toronyujítási munkálatait nagyrésztben már befejezte, s felavatási ünnepélyét f. év szept. 15-én fogja megtartani, ez alkalomra az egyházmegyét meghívja. Ezzel kapcsolatban beterjeszti a templomi székek csináltatására és harangöntési költségek fedezetére ujjalag kivetett 3281 kor. 50 fillér rendkívüli egyházi adótervezetet, mely szerint a kivetett összeg öt egymást követő évben fizetendő be.

Egyh. megyei közgyűlés az ünnepélyre való meghívást köszönettel veszi, az egyh. megye képviselőjével az elnökséget, tanácsbírói és tisztii kart bizza meg. Az adókivetést, mint helyes alapon készült munkálalatot jóváhagyja és megerősíti.

82. Az alsó-zempléni ev. ref. egyházmegye *számvevőszékének* 1901. ápril 22-én tartott üléséről felvett *jegyzőkönyv.*

Jelen voltak: Tóth Lajos t. b. elnöklete alatt Kónya András, Bálint Dezső és Farkas Lajos számvevők, Dr. Finkey Ferencz sz. sz. jegyző.

A számvevők jelentései alapján az egyes egyházaknak az 1900. évről szóló számadásai megvizsgáltatván, azokra a számvevőszék a következő megjegyzéseket tette s a következő határozatokat ajánlja elfogadás végett a nagytiszt. egyházmegyei közgyűlésnek :

I. Sárospataki járás.

1. *B.-Keresztur*, 2. *Sára*, 3. *Hogyka*, 4. *Tokaj*, 5. *Sárospatak* számadása teljesen rendben van.

6. *Liszka* számadásához a bevételi igazolványok nincsenek csatolva. Felhivatik, hogy az igazolványokat a f. é. őszi közgyűlésen a számvevőszéknek mutassa be. Kamathátraléka jelentékeny, tőkepénzének jó része nincs biztosítva. Felhivatik, hogy a hátralékok pontos behajtásáról gondoskodják s tőkepénzét jótállással vagy bekebelezéssel biztosítsa.

7. *B.-Olaszi* számadása rendben van. Tekintettel az egyház szegénységére mely miatt az egyházkerületnél fenálló 60 korona tartozását kifizetni nem képes, a segélyosztó bizottság figyelmébe ajánltatik.

8. *Vís*, 9. *Síma* számadása rendben van. Tőkepénzüik legnagyobb része azonban minden biztosíték nélkül van az egyes egyháztagoknál elhelyezve. Felhivatnak, hogy a kölcsönöket kellően biztosítsák.

10. *Erdő-Horváti* számadása rendes, de tőkepénzeiről kimutatást nem adott.

11. *Erdő-Bénye* számadása rendes. A számvevőszék azonban kifogásolja, hogy a domesticai járulék az egyházi pénztárból lett pótolva. Az egyház utasítandó, hogy a 6 kor. 99 fil. az egyházpénztárba térítse vissza.

12. *Bodrog-Halász* számadásában a kiadások hiányosan vannak igazolva. A kiadások 26. és 29. tételét, mely szerint

lelkész hallgatás fuvardijául 48 kor. adatik ki, a számvevőszék visszaautasítandónak véli s ehez képest a pénztári maradvány 258 kor. 81 fil. helyett 306 kor. 81 fillérre lesz kipótlendő és helyesbitendő.

13. *Kenézlő* számadásában a bevételek nincsenek igazolva, sem a kiadások nyugtákkal ellátva. Utasítandó az egyház, hogy jövőre számadását nyomtatott iven s az utasítás pontos megtartásával készítse meg s tőkepénzéről is nyomtatványon adjon kimutatást. A bevételek és kiadások igazolványainak felülvizsgálására nézve pedig ajánljuk, hogy ezzel az építkezés átvételével megbizott Bálint Dezső t. b. bizassék meg.

13. *Tolesva* számadását a számvevőszék nem tartja elfogadhatónak, mert a gondnok az év folyamán összegyűlt összes iratokat minden rendezés, összegezés, csoportosítás nélkül küldte be. Utasítandó, hogy az őszi közgyűlés idejére a számvevőszék elé új rendes számadást terjesszen be.

15. *Vámosujfalu* nem adott számadást. Utasítatik, hogy számadását jelen jegyzőkönyv vétele után 14 napra terjessze be az e. m. számvevőhöz.

II. Megyaszói járás.

1. *Kis-Dobsza*, 2. *Hernád-Kak*, 3. *Sajó-Hidvég*, 4. *Tisza-Lucz*, 5. *T.-Harkány*, 6. *Megyaszó*, 7. *Csanáros*, 8. *Sóstófalu*, 9. *Gesztely*, 10. *Hernád-Németi*, 11. *T.-Szada*, számadása teljesebben rendben van.

12. *Legyes-Bénye* számadása rendben van. A számvevő jelentése alapján azonban arról értesült a számvevőszék, hogy a templom építkezés alkalmával 505 frtot az egyház is kifizetett, majd a lelkészen is perrel behajtottak. A számvevőszék javasolja, hogy az egyház részletes jelentés tételére hívassék fel.

13. *Berzék* számadása rendes. Az egyház azonban figyelemztetik, hogy a magtári kamatokat ne engedje annyira felszaporodni.

14. *Kesznyéten* számadása rendes. A gondnok azonban szigoruan utasítandó, hogy a tanító árpájának behordásáért kiadott 12 kor. 80 fillért, miután a behordás az egyháztagok kö-

telessége, a hanyag egyháztagokon hajtsa be s az összeget az egyház pénztárába pótolja. Továbbá felhivatik az egyház, hogy a kihelyezésre váró 3273 kor. 6 fill. tőkéjét okvetlenül gyümölcsöztesse.

III. Tállyai járás.

1. *Szerencs*, 2. *Ond*, 3. *Mád*, 4. *Tállya*, 5. *Pthrügy*, 6. *Takta-Kenéz* számadása rendben van.

7. *Tarczal*. Tőkekimutatásánál a II. csoportban 18 tétel alatti kamatszámítás helytelen. Ugyancsak számadási hiba, hogy a gondnoki számadásban kamatbevétel czim alatt 524 frt. 72 kr. szerepel holott a tőkekimutatási táblázatban csak 500 frt. 31 kr. van bevezetve. A 24 frt. 40 kr. 1899-ről szóló hátralékos kamat, ami az 1900. évre nem lett áthozva. Jövőre gondosabban készítse a számadást, hogy ily hibák elő ne forduljanak.

8. *Tisza-Ladány* számadásában számos apróbb hiba van. Így a 17. sorszám alatti nyugták összege 11 krral kevesebb, mint kellene, a 25. sz. alatt 5 frt. 90 krról számol el 6 frt. helyett. A 29. sz. postai vevény 200 kor. 20 fill. kiadást igazol, a gondnok számadása pedig 100 frtot tüntet fel s így 10 kr. felmarad a gondnok javára. A pénztári maradvány e hibák folytán 14 frt. 51 krról 14 frt. 92 krra javítandó. Felhivatik az egyház, hogy jövőre ily apró hibáktól is tartózkodjék.

9. *Csobaj* számadása rendes. A kiadások két tételét t. i. a lelkésznek egyházmegyei gyűlésre napidíjul kifizetett 12 kor. s a tanító részére kifizetett 14 koronát a számvevőszék nem fogadhatja el. Tőkekimutatást pedig nem csatolt. Felhivatik, hogy a tőkekimutatást az őszi közgyűlésre terjessze be.

10. *Báj* számadása rendes, de a kiadások összegezésénél számadási hibát ejtett, a főösszeg nem 619·37 k. hanem 622·37 1/2 k. ennek megfelelően a pénztári maradvány nem 332·47 1/2 k. hanem 329 ft. 47 1/2.

11. *Golop* számadása ez uttal is bővülködik az alaki és tartalmi hibákban. A tőkekimutatás egy elszaggatott rongyos papírra van írva. A múlt évi egyházmegyei meghagyásnak, hogy 45 frt kamatjövedelmét a Hutka alap részbeni visszatérítésére

fordítsa nem tett eleget s a 45 frtról nem is számol el. Felhivatik a gondnok, hogy e 45 frtról felelősség terhe alatt számoljon el ez őszi közgyűléskor. A múlt évben kamat egyáltalán nem folyt be. Zavarttá teszi a számadást, hogy a csoportosítások és a nyugták egyike frt. korról, másik kor. fillérről szól s a frt. kr. sokszor nem helyesen van kor. fillérre változtatva. Így a 9. szám alatti tétel nyugtatója 91 k. 02 fil. szól, a számadásba pedig 45 frt. 75¹/₂ kr. van bevezetve, a 10. sz. a. 30 kor. 87 fil. fizetett ki, a számadásban 15 frt. 18¹/₂ kr. szerepel. Az előbbi pontnál a gondnok terhére 13, az utóbbinál javára irandó 50 fillér. Felhivatik, hogy jövőre pontosabb és rendesebb számadást adjon s az egész számadását korona értékben készítse.

12. *Monok*. Felhivatik, hogy a tökekimutatásba jövőre az évi kamatjárulék be és kifizetését is tüntesse fel, A 3. sz. kiadási tétel 97 kor. 78 fil. kiadást tüntet fel, a nyugták azonban csak 95 kor. 64 fillért igazolnak: így 2 kor. 15 fil. a gondnok terhére irandó.

13. *Mező-Zombor* számadásának 10. sz. kiadási tétele 12 kor. 72 fillérről szól, a nyugta azonban csak 12 korról van kiállítva, 72 fil. tehát a gondnokot terheli. Huszonegy számadási tétel egyáltalán nincs nyugtákkal igazolva. Felhivatik, hogy az őszi egyházmegyei gyűlésre az igazolványokat küldje be a számadással együtt.

IV. Szentesi járás.

1. *Vajdácská*, 2. *Bereczki*, 3. *Kiss-Kövesd*, 4. *B.-Szentes* 5. *Lelesz-Pólyán*, 6. *Ág-Csernő*, 7. *Nagy-Tárkány*, 8. *Agárd*, 9. *Nagy-Géres* számadása rendben van.

10. *Bacska* és 11. *Lelesz* számadása rendben van. azonban magtári számadást nem adtak. Felhivatnak, hogy jövőre a magtárról is számoljonak el.

12. *Nagy-Kövesd* számadásában a 2 sz. bevételi tételhez nem csatolt ellennyugtát. Felhivatik, hogy jövőre a magtári számadásnál tüntesse ki, mi van készletben, mi kötvényen és mi adatott el.

13. *Kis-Géres* számadása rendben van. Felhivatik, hogy a tőkepénzek kamatait szorgalmazza,

14. *Kir.-Helmecz* több kiadásáról nincs nyugtája, ellen-nyugta egy sincs. A múlt évi 4 frt 20 kr. nem térített meg. Utasítatik, hogy e hiányokat az őszi közgyűlésre beküldendő igazolványokkal pótolja.

15. *Perbenyik*. Ellennyugtái nincsenek. A kamatok behaj-tása szorgalmazandó.

16. *Véke*. A gondnoki számadás 17—30 tételei. 93·87 k. tüntetnek fel, a nyugták azonban csak 91 k. 58 fillérről szólnak. 1 k. 80 f. a gondnok terhére irandó. Tőkekimutatást és magtári számadást nem adott, ezeket az őszi közgyűlésre terjessze be.

17. *Szomotor* és 18. *Vécs* számadása rendes. Az egyház figyelme azonban felhivatik, hogy az alapítványi tőkéket semmi más célra nem fordíthatja, mint az alapítványokba kijelölt célra.

20. *Leányvár* domesticai adózását a közpénztárból fedezi, ami meg nem engedhető. Felhivatik, hogy a kifizetett összeget az egyházi pénztárba térítse vissza.

V. Czigándi járás.

1. *Luka*, 2. *Örös*, 3. *Karcsa*, 4. *Lácsa*, 5. *Ricse*, 6. *Sem-jén*, 7. *Nagy-Rozvány*, 8. *Czigánd* számadása teljesen rendben van. Czigánd számadásában van egy fillér összegezési hiba.

9. *Káros* számadása rendben van. A számvevőszék azonban nem hagyhatja szó nélkül, hogy az egyháznak teljesített munkálatokért kétszer is felette magas kiadások (fuvar, költség, kötelezvényírásért 80 korona!) vannak felvéve. Felhivatik az egyházi előljárárság, hogy az egyház vagyonát illetlen vagy meg nem engedett célokra fel ne használja, különben az egyházmegyei hatóság kénytelen lenne szigorubb eszközökhöz nyulni.

10. *Páczin* számadása rendes, csak a tőkekimutatás 2-ik és 3-ik lapján a kamatfizetés lapösszegezése téves.

11, *Karád* számadása nem koronaértékben van készítve. A kiadási tételek 2 frt különbséggel vannak összegezve, minek

folytán a tármaradvány 2 frttal kevesebb. A 4 korona a gondnok javára irandó.

E jelentésen felül számvevőszék javasolja a nagytt. egyh. m. közgyűlésnek, hogy általánosságban utasítsa az összes egyházak gondnokait, hogy *jövőre a számadásokat, nyugtákat, igazolványokat kivétel nélkül és kizárólag korona és fillér értékben szerkeszszék.*

Továbbá tapasztalta a számvevőszék, hogy egyes egyházak nagyobb építkezéseket sem jelentenek be az egyh. megyei közgyűlésnek, ez okból indítványozza, hogy az összes egyházak utasíttassanak, hogy *mindennemű nagyobb mérvű építkezéseiket kellő időben jelentsék be az egyházmegyei közgyűlésnek, mert e bejelentésből csak hasznuk lehet.*

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését egész terjedelmében elfogadja, az ajánlott intézkedéseket határozati erőre emeli s utasítja az egyházakat, hogy számadásaikat kivétel nélkül koronaértékben készítsék s minden nagyobb építkezést jelentsenek be az egyh. m. közgyűlésnek.

83. Olvastatott egyházmegyei tanügyi bizottságunknak az egyházmegye főhatósága alá tartozó népiskoláknak szellemi és anyagi állapotát feltűntető jelentése az 1900—1901. iskolai év első feléről; ezen jelentésnek következő részei rendeltettek jegyzőkönyvbe vétetni:

Statisztikai rész.

A felvett adatok szerint egyházmegyénk *lélekszáma* 1900. év végével 51,341; 5039-czel több, mint tíz évvel ezelőtt.

Iskolakötelesek az 1900—901. isk. év első felében 6—12 évig 3060 fi, 2912 leány, összesen 5972; 954-gyel több, mint 10 évvel és 423-mal több, mint egy évvel ezelőtt. Annyi, mint a népesség 11·4⁰/o.

Iskolát gyakorlók 6—12 évig 2762 fi, 2556 leány, összesen 5218; 1152-vel több, mint tíz évvel és 588-czal, mint egy évvel ezelőtt. Annyi, mint a tankötelesek 89·05⁰/o.

Isméltő isk. kötelesek 12—15 éves korig 1240 fi, 1213

leány, összesen 2453 ; 569-czel több, mint tiz évvel s 100-zal mint egy évvel ezelőtt. Annyi, mint a népesség 4'6°/o.

Isméltő isk. gyakorlók 517 fi, 475 leány, összesen 992 ; 484-gyel több, mint tiz s 77-tel több, mint egy évvel ezelőtt. Annyi, mint a tankötelesek 40°/o. (A haladás feltünő.)

A tankötelesek közül nem járt a mindennapi iskolába 664 gyermek, az isméltőbe 1461. Feltéve, hogy egyházmegyénkben 70 iskola van: átlag 6 gyermek hiányzik egy-egy iskolából. Egy iskolára pedig esik 85 növendék.

Osztályok szerint: hat osztályu iskola 22, öt osztályu 19, négy osztályu 17, három osztályu 3.

Szellemi állásra nézve: *kitünő* 31, u. m.: Tisza-Lucz mindkettő, T.-Szada, Megyaszó fi, K.-Dobsza, Csanáros, H.-Németi, N.-Kövesd, Szomotor, K.-Helmech, L.-Pólyán, Lelesz, K.-Tárkány, K.-Géres, Véke, Ond, Tállya, Csobaj, T.-Ladány, Örös, Karád, Pthrügy, Czigánd, Lácza, Páczin, Karos, E.-Bénye kis iskola, Tokaj, Liszka felső, Sárospatak két leány iskolája. — *Dicséretes* 23, u. m.: T.-Harkány mindkettő, L.-Bénye, Megyaszó leány, Gesztely, B.-Szentés, Bacska, Ágcsernő, Nagy-Géres, Golop, Báj, Rozvágy, Semjén, Karcsa, Luka, Viss, Kenézlő, Olaszi, Erdőbénye nagy iskola, Sima, Liszka kis iskola, Sárospatak fiiskola, M.-Hogyka.

Kielégítő 15, u. m.: S.-Hidvég, S.-Kesznyéten, Sóstófalva, H.-Kak. Berzék, Vajdácska, N.-Kövesd, Agárd, Leányvár, M.-Zombor, Monok, T.-Kenéz, Tolcsva, E.-Horváti, B.-Halász. — Haladás jelezhető Csanáros, Csobaj, T.-Lucz leányiskolájában, melyek dicséretesből lettek kitünők, s Lácán, mely kielégítőből lett kitünő. Simán, B.-Olasziban, melyek kielégítőből lettek dicséretessé, s végre Vajdácska, Erdőhorváti, Agárd, a melyek legközelebb gyengék voltak s most kielégítő osztályzatot nyertek.

Jelentés nem tétetett a berzéki iskoláról, a hol a lelkész-tanító nem volt otthon, Szerencsről, hol az iskola tanítóhiány miatt szünetel ; Ricséről, hol a himlőjárvány miatt majdnem egész féleven át el voltak tiltva a gyermekek az iskolabajarástól.

Rendes tanítónk van 56, segéd s ideiglenes 4. Ezekon kívül lelkész- és segédlelkészek tanítanak iskoláinkban.

Tanítólak a legtöbb helyen jó karban van, hanem rossz Luczon, L.-Bényén, Gesztelyen, Szomotoron, Monokon, Golopon. Nem törvényszerűek a tantermek Monokon, T.-Ladányban, Szomotoron, Tisza-Luczon, Megyaszón, Gesztelyen. (Eme tarthatatlan állapotokra a miniszteri beavatkozás folytán felhívja az egyházmegye figyelmét a főt. püspök ur is, sőt szigorúan elrendeli eme bajok sürgős orvoslását.

Felszerelés kellő 16, hiányos 37, semmi 8 iskolában.

Faiskola, a mely legtöbb helyen a község kezelése alatt áll, rendezett 26, rendezetlen 14 egyházban.

Más vallásu iskolások:

róm. kath.	114 fi,	96 leány,	együtt	210,
gör. kath.	46 „	29 „	„	75,
ág. hitv.	6 „	6 „	„	12,
zsidó	84 „	84 „	„	168,

összesen 250 fi, 215 leány, együtt 465.

Más ev. ref. iskolába jár 22 fi, 29 leány,

Közé piskolába 37 „ — „

Állami és községi iskolába 131 „ 112 „

190 fi, 141 leány,

együtt 331. Más vallásfelekezetű iskolába jár Sárospatakon 5, Erdőhorvátiban 8. A többi egyházakból nincs kimutatva. Pedig ezt tudnunk tanulságos volna.

Korpótlékos tanítónk van 100—100 koronával 32.

Államsegélyt (a tállyai járás kivételével) 21 tanító élvez 8765 kor. összegben.

Egyházak s egyesekre vonatkozó észrevételek.

Tanügyi bizottság előterjeszti az iskolák állapotáról szóló jelentését:

a) Állandó panasz, hogy a statisztikai adatok nagy különbséget mutatnak fel a „Névkönyv“ és az „E“ minta rovatában. Tanügyi bizottság indítványozza annak elrendelését, hogy az iskolai adatok is vétessenek fel minden év január elsején azok közé az adatok közé amelyeket minden lelkész ki szo-

kott hirdetni a szószékből s az ezen alkalomra feljegyzett adatok mondassanak be az egész év folyamán minden statistikai bevallásba.

b) Lábos Endre leleszpólyáni, Bodnár Kálmán királyhelmecci kitünő tanítókat az egyházlátogatás segélyre ajánlja.

c) Leányváron a gyermekek nem tudnak semmit. Felügyelő lelkész felhivandó, hogy figyelmeztesse a tanítót kötelességének teljesítésére.

d) Kisgéresben a tanterem a nagyszámu iskolakötelesek befogadására elégtelen. Utasítandó az egyházi előjáróság, hogy a második tanítói állás felállítására tegye meg a szükséges lépéseket.

e) Ágcsernyőn az iskola ledőléssel fenyeget. A presbyterum és lelkész felhivandó, hogy a bajon mielőbb segíteni igyekezzenek.

f) Mező-Zomboron a gyermekek nem tudnak semmit. Az egyház községnek óhajtsa, hogy állansegélylyel tanítói állomást szervezhetne. Az ezen irányban szükséges intézkedések megtételére Bartha József kéri fel.

g) Sajóhidvégen újra sok a panasz az iskolai állapotok miatt. A tanító nem foglalkozik lelkiismeretesen a gyermekek tanításával, sok tekintetben elhanyagolja tanítói kötelezettségeit. Így természetes, hogy nem is mutatható fel eredmény. Futó Béla tanító komolvan felhivandó: miután ő benne meg van a kellő képesség arra, hogy tanítói működésében jó eredményeket mutathasson fel, hivatalos kötelességeinek minden irányu teljesítését lelkiismeretbeli dolognak tekintse.

h) Erdőhorvátiban több ev. ref. vallásu gyermek jár a róm. kath. iskolába, akik vallásos oktatásban nem részesülnek. Mivel a kath. iskolában esütörtökön szünidő van, e napon a gyermekek vallás tanulásra berendelendők az ev. ref. iskolába.

i) Tokajban az iskola szűk s mivel e bajon könnyen lehet segíteni, a buzgóságáról ismert egyházi előjáróság felkéri, hogy e hiányon saját érdekében mielőbb segíteni sziveskedjék.

i) Egyházmegyénk évenként 40 koronát szokott fordítani jutalomkönyvekre melyeket az elemi iskolás gyermekek között osztanak ki az egyházlátogatók. Ezen gyakorlatnak kevés az eredménye. Tanügyi bizottság javasolja, hogy a fenti összegből

olvasó könyvek vétele által az iskolai könyvtárak alapja teljessék meg.

k) A tanító hiányon segíteni úgy vél a tanügyi bizottság hogy azon egyházaknak, hol két tanítói állomás van, ajánlja: hogy az egyik nő tanítóval töltsék be.

l) Székely Imre körlátogató kéri, hogy a szerencsi járásból a megyeszói járásba lélessék át.

Kérhne méltányosnak találván, Székely Imre a megyeszói járásba, Kenyeressy Árpád a gesztelyi járásba, Bartha József a szerencsi járásba helyeztetik át.

m) Az egyházkerületi tanügyi bizottság vélemény nyilvánítást kér arra nézve, hogy a tanítási eredmény szempontjából a két vagy több tanítóval bíró iskolákban az osztályok vagy pedig a nem szerinti elkülönítést tartjuk-e czélosabbnak?

Tanügyi bizottság oda nyilatkozik, hogy a hol három vagy több tanító van, ott taníttassék az I. és II. osztály együtt. A többi osztályokban pedig a gyermekek nem szerint különítenődök el. A hol pedig két tanító van, ott — pusztán a tanítási eredmény szempontját véve figyelembe — mindenesetre előnyösebb az osztályok szerint való elkülönítés.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság beterjesztett javaslatát és jelentéseit a midőn tudomásul veszi, egyuttal a javaslatokat közgyűlési határozattá emeli s a rendelkezési rész fogantatását elrendeli.

81. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvasás után hitelesítve lettek.

Birósági ügy.

I.

Filep Endre ondi tanító fegyelmi ügye.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei időszakai bíróságnak, mint közigazgatási bíróságnak 1901. április hó 24-én Sárospatakon tartott ülésében.

Jelenlévők a bíróság részéről: *Keresztúry József* esperes és *Meczner András* világi tanácsbíró elnöklete alatt: *Bálint Dezső*, *Páricsy József*, *Szinyey Gerzson* tanácsbírák s *Hézsér Emil* főjegyző, mint jegyzőkönyvvezető, a felek részéről: *Órás Kálmán* ondi ev. ref. lelkész és *Filep Endre* ondi ev. ref. tanító.

Előadó: *Szinyey Gerzson* tanácsbíró.

Egyházi elnök a tárgyalást az ügy megnevezésével megnyitja; felhívja Meczner Andrást a társelnöki szék elfoglalására s panaszló Órás Kálmánt nyilatkozatra szólítja fel, hogy fenntartja-e Filep Endre ellen beadott panaszát? Panaszló igenlő válasza után, előadó ismerteti az ügy állását a beadott panaszlevellel és a nyomozat megejtésére kiküldött bírósági tagok által felvett tanuvallomási jegyzőkönyv alapján.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei időszakai bírósága a Filep Endre ondi tanító ellen Órás Kálmán ondi ev. ref. lelkész panaszára folytán az egyházi törvények 301. §. 1., 3., 5., 7. pontjaiba ütköző vétség miatt megindított fegyelmi ügyet vizsgálat alá vévén, abban következőleg

itélte:

Filep Endrét az egyházi törvények 301. szakasza több pontjaiban foglalt rendelkezéseknek kétségtelenül

beigazolt öntudatos áthágásáért az egyházi törvények 302. §. b) pontjában foglalt II-od fokú büntetésre : *feddésre* ítélte.

A vizsgálati költségek mellőztetnek.

Indokok:

Filep Endre az iskolai tanórák elhanyagolásával, a templomi szolgálat többszöri elmulasztásával, a lelkész és gondnokkal szemben tanúsított tiszteletlen, sőt sértő magaviselettel van vádolva, ezek a vádak a vizsgáló bírósági tagok által megesketett és kihallgatott tanúk vallomásai alapján beigazolást nyertek, sőt a panaszlevélnek egész terjedelmében való előterjesztése után a védelemre felszólított panaszlott a felsorolt vádakát sem megdönteni, sem megczáfolni nem tudta; csak az erősebb beszámítás alá eső vétségeit igyekezett enyhítőbb színezetben tüntetni fel, mint amiként azok a panaszlevélben foglaltak, miért is az egyházi törvények 301. szakaszainak 1., 3., 5., 7. pontjaiba ütköző vétséget követett el s tekintettel arra, hogy több rendbeli fegyelmi vétséggé minősülő cselekmény lett elkövetve és beigazolva, másodfokú büntetéssel, feddéssel kellett büntetni. Enyhítő körülménynek tekintetett, hogy az iskolai tanórák többszöri elmulasztása daczára is, az ondi iskola szellemi állására nézve kitünő minősítést nyert az illetékes hatóságtól.

A kiküldött vizsgálóbírók költségeiket nem számították fel, költség megállapítása azért mellőztetett.

Az ítélet a bíróság elnöke által a felek előtt kihirdettetvén, abban mind a két fél megnyugodott.

Kelt Sárospatakon, 1901. április 24-én.

Meczner András
a bíróság világi elnöke.

Keresztury József
a bíróság egyházi elnöke,

Hézszer Emil
a bíróság jegyzője.

II.

A kesznyéteni tanító választás.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye időszaki bírósága, mint közigazgatási bíróság által Sárospatakon 1901. évi április hó 24-én tartott ülés

j e g y z ő k ö n y v e.

Jelen voltak: *Keresztury József* esperes és *Meczner András* világi tanácsbíró elnöklete alatt: *Bálint Dezső*, *Páricsy József*, *Szinyey Gergson* tanácsbírák; *Hézszer Emil* egyházmegyei főjegyző mint a bíróság jegyzője s az ügy előadója.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, előadó jelenti, hogy: a f. évi márczius 10-én Sajó-Kesznyétenben végbe ment tanító-választás ellen 83 egyháztág fellebbezéssel élt, hét rendbeli kifogást emelvén a választás és a megválasztott tanító személye ellen, ezek között a 4-ik pontban foglalt vád bir egyedül súlylyali mely szerint a presbyterek „nem voltak tudatva felőle, hogy meglesz a választás;“ a többi pontok a választás érvényességét nem támadó egyéni vélemények.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye időszaki bírósága, mint közigazgatási bíróság a következő

v é g z é s t

hozta:

Kónya András és Kóczán Miklós tanácsbírák kiküldetnek a sajó-kesznyéteni egyházba annak kinyomozására, hogy a tanítóválasztás a törvény által előírt rendben és módon folyt-e le.

O k o k:

Miután a felebbezéssel megtámadott tanítóválasztás szabályszerű végbemenetele a presbyterium által heterjesztett választási

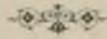
jegyzőkönyvből nem állapítható meg, az egyházmegyei bíróság az ügy érdemleges elbírálásába nem bocsátkozhatott, hanem bizottságot kellett kiküldenie annak felderítésére, hogy a választási eljárásnál szabálytalanságok nem merültek-e fel?

Kelt Sárospatakon, 1901. április 24-én.

Meczner András
a bíróság világi elnöke.

Keresztury József
a bíróság egyház elnöke.

Hézszer Emil
a bíróság jegyzője.

Jegyzették:

Hézszer Emil egyházmegyei főjegyző: 1—5., 7—13., 15., 17., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 47., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 60., 66—79., 80., 81., 83., 84., I., II. bírósági ügy.

Vitányi Bertalan világi főjegyző: 62—65.

Zitás Bertalan papi aljegyző: 38—46., 48—51.

Ölbey János papi aljegyző: 6., 14., 16., 36.

Fínkey Ferencz világi aljegyző: 18—28., 82.

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Közgyűlési elnök helyettesítése.
2. Esperesi jelentés.
3. Távollevő tisztviselők igazolása.
4. Egyházmegyei ügyész állásáról leköszön.
5. Egyházak képviselői.
6. Kerületi képviselők.
7. Bartha János emlékezete s tanítótestületi képviselő választás.
8. Egyházkerületi tanító képviselő.
9. Gondnok-helyettes kiküldése.
10. Bodroghalászi és vámosujfalusi lelkészek megerősítése.
11. Vélemény a „Fegyelmi szabályzat“ javaslat felett.
12. Vélemény a „Vagyonkezelési szabályzat“ tervezetéről.
13. Megyaszói egyház bemutatja templom és iskola építési tervzetét.
14. Egyházmegyei dékán bemutatja 1900. évi számadását.
15. Egyházmegyei pénztáros számadásáról jelentés.
16. Took Gyula tanító megerősítése.
17. Ügyésznek átadott ügyek függőben hagyatnak.
18. Jelentés a szerencsi egyházi adóhátrálékokról.
19. A szerencsi ev. ref. népiskola továbbra is fenntartandó.
20. A mádi szegényház ügyéről dr. Kovács Gábor jelentést ad.
21. A zombori egyház temploma kijavításának érdekében felhivatik.
22. Báji egyh. presbyteriuma az iskola mulasztók megbüntetésére utasittatik.
23. Figyelmeztetés a golopi lelkésznek.
24. A tarczali temető megbeszélése.
25. Sponer Zsuzsanna 2000 koronás alapítványa Tarczalon.
26. Székely Imre congrua kijavítási kérvénye elutasittatik.
27. Kisdobszai közmunkaváltság jóváhagyást nyer.
28. Nemes Lajos kir. tanácsos köszönő levele.
29. A kesznyéteni egyház temetőkertje telekkönyveztetésére hivatalik fel.
30. A L-luczi tanító adóhátrálékja kiegyenlítésére utasittatik.
31. A jajhalmi, csillagi és ujlági tanyai iskolások vallásos oktatása
32. Kisdobszai Kádas-féle telek átíratása.
33. Csanáloson az istentiszteletet köznapokon nem látogatják.

34. Gesztolyben Burger Jeremiás alap szegény gyermekek felségélyezésére fordítandó.
35. Berzéki presbyterium magtárügyének rendezésére utasítatik.
36. A megyaszói egyház díjleveleinek fellerjesztésére utasítatik.
37. Jelentés a tállyai egyházi adóhátrálék mikénti állásáról.
38. A kenézlői ügyek megvizsgálásával Bálint Dezső bizatik meg.
39. Kajdy Menyhért magtári hátrálékos ügye elintéztetett.
40. B.-olaszi egyház lelkésze jelentés és javaslat tételére hivatik fel.
41. Vámosujfalusi gondnok szótadását esperes urhoz küldje be.
42. Vámosujfalusi egyház az elhunyt lelkész örökösivel leszámolásra utasítatik.
43. A vámosujfalusi egyház betéti könyvei záradékkal lettek ellátva.
44. Vámosujfalu gondnoka elhunyt lelkész temetési költségeinek kifizetésére köteleztetik.
45. Tolcsva ügye kerület elé terjesztendő. Küldöttség megy Tolcsvára.
46. Erdőbénye a segélyosztó bizottság figyelmébe ajánlatik.
47. Közhirdetésre ajánlott egyházak.
48. A sárospataki reform. nőegyletnek működéséről jelentés.
49. A berzéki lelkész congrua ügyben beadott kérvénye elutasítatik.
50. Molnár Pálné berzéki lakos alapító levele megerősítetik.
51. A taktakenézi tanítói nyugdíj ügy függőben marad.
52. Vajdácskai egyházi adótartozás rendezve van.
53. Kiskövesdi egyház panasza elintézést nyert.
54. Szomotor egyházi épületeinek megújítására utasítatik.
55. Szentesi lelkész missziói jelentését az e.-megyére adja be.
56. Vékei és leleszi egyház panasza elintéztetett.
57. Szentesi adás-vételi szerződés kerülethez terjesztetik fel.
58. Királyhelmecezi egyház segédlelkészt kér.
59. Borcsik Gábor agárdi tanító nyugalomba lép.
60. Leányvári zavaros állapotok megszüntetésére lelkész utasítatik.
61. Nagygéres iskola és paplak megújítására utasítva lett.
62. A ricsői lelkész adjon javaslatot a tanyai gyermekek iskolázthatása tárgyában.
63. A láczai egyház adásvételi ügylete jóváhagyott.
64. A Pirigy István peres ügy függőben maradt.
65. A lukai egyház ügye tudomásul vétetett.
66. Vajdácskai volt tanító adótartozása behajtandó.
67. Lábos Endre a segélyalapról jutalmazandó meg.
68. Vámosujfalu követeléseit hajtsa be.
69. Tiszaluczra bizottság megy az iskola építés tárgyában.
70. Ágcsernő a vármegyei hatósághoz folyamodjon.
71. Ricsői tanító a presbyteriummal lépjen egyezsége.

72. O.-lisztkai II-od tanítói állás díjlevele megerősítettik.
73. A lukai adásvételi ügylet jóváhagyatik.
74. Király-helmeczi csereszerződés megerősítettik.
75. A bodroghalászi lelkész és az elhunyt lelkész özvegye közötti egyezség.
76. A tállyai egyház 50. évi törlesztéses kölcsöne jóváhagyatik.
77. A karádi lemondás folytán megüresült tanítói állás betöltendő.
78. „A Bodroghközi Nőegylet“-nek 400 koronás adománya a szomotori iskolára.
79. Bálint Dezső lemond a gyámintézeti pénztár kezeléséről.
80. A szomotori egyház adósságát az egyházmegye rendezi el.
81. A gesztelyi egyház rendkívüli egyházi adó kivetését az em. megerősíti.
82. Számvevőszék jelentése.
83. Tanügyi bizottság jelentése.
84. Jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Birósági ügyek.

1. Filep Endre ondi tanító fegyelmi ügye.
2. Kesznyéteni tanítóválasztás.

Betűrendes mutató.

- Ágcsernő 70.
Agárd 59.
BBartha József 83, f) 1).
Bálint Dezső 6, 45, 79.
Báji egyház 22.
Berzéki egyház 35, 49, 50.
Bodrogközi nőegylet 78.
Bodrogolaszi egyház 40.
Csontos Gábor 59, 60.
Csanálosi egyház 33.
Debreczeni Bertalan 3, 4, 17.
64, 80.
Egyházakat általában 2, 82, 83
Erdőbényei egyház 46.
Gérecz Károly 8.
Golopi egyház 23.
Gesztelyi egyház 34, 81.
Gagyfi Károly 44.
Gönczy Bertalan 66.
Hézser Emil 12.
Karádi egyház 77.
Kárász Ferencz 71.
Királyhelmecezi egyház 58, 74.
Kiskövesdi egyház 53.
Kenézlői egyház 38.
Kesznyéteni egyház 29.
Kisdobszai egyház 27, 32.
Kertész István 10, 75.
Köröskényi István 10.
Kóczán Miklós 6.
Kónya András 6, 69.
Kovács Gábor dr. 3, 20.
Kenyeresy Árpád 83.
Lábos Endre 67.
Láczaei egyház 63, 64.
Lukai egyház 65, 73.
Leleszpólyáni egyház 56.
Meczner Béla 1.
Meczner András 6.
Miklós Béla 6.
Megyaszói egyház 13, 31, 36.
Mádi egyház 20.
Mezőzombori egyház 21.
Miskolczy Endre 55.
Nagygéresi egyház 61.
Nemes Lajos 28.
Olaszliszka 72.
Páricsy József 6.
Radácsy György 56.
Ricsői egyház 67, 71.
Segélyosztó bizottság 67, 80, 83.
Szentesi egyház 57.
Szerencsi egyház 18, 19.
Sárospataki egyház 48.
Szcmotöri egyház 54, 80.
Székely Imre 26, 83.
Szinyey Gerzson 1, 9, 18, 45.
Tállyai egyház 37, 76.
Taktakenezi egyház 51.
Tiszaluczi egyház 30, 69.
Tarczali egyház 24, 45.
Tóth Lajos 15, 18, 69.
Took Gyula 16.
Tolcsvai egyház 45.
Tanítókat általában 7.
Vámosujfalusi egyház 10, 41, 42.
43, 44, 68.
Vajdácskai egyház 52, 66.
Vékei egyház 56.
Visi egyház 39.
Zitás Bertalan 14, 51, 79.

